

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

2023

Mgr. Helena Honkiszová

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Žáci 2. stupně ZŠ a jejich vztah k anglickému jazyku
Závěrečná práce

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

ZADÁNÍ

tématu závěrečné písemné práce doplňujícího pedagogického studia

Jméno a příjmení studenta:

titul: Mgr.

rok ukončení VŠ: 2020

Helena Honkiszová

název absol. VŠ: Univerzita Pardubice

rok zahájení DPS: 2020

Práce je svým obsahem zaměřena převážně do oblasti: **psychologie, pedagogika, obecná didaktika, oborová didaktika, metodologie, sociologie.**

Téma práce: Žáci 2. stupně ZŠ a jejich vztah k anglickému jazyku

Obsah práce:

Práce se zabývá vztahem žáků druhého stupně vybrané základní školy k anglickému jazyku. Cílem je prozkoumat a popsat, jak žáci vnímají hodiny anglického jazyka a zda učitel nějakým způsobem ovlivňuje vztah k předmětu. Důraz v práci je kladen na to, s čím souvisí oblíbenost předmětu anglický jazyk – co může učitel udělat pro to, aby byl anglický jazyk oblíbený.

V práci je využita kvantitativní metoda ve formě elektronického dotazníku vlastní konstrukce. Výzkumný soubor tvoří žáci 7., 8. a 9. ročníků vybrané základní školy; jedná se o žáky, kteří jsou mými studenty.

Dotazník a výsledky práce jsou určeny učitelům anglického jazyka, kteří by rádi věděli, jak získat zpětnou vazbu k výuce předmětu, případně začínajícím učitelům, kteří přemýšlí, jak zaujmout své žáky. Dotazník slouží k vlastní sebereflexi.

Základní literatura dle ISO 690:

- 1) KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. Hodnocení žáků. 2., dopl. Vyd. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-47-2834-6.
- 2) GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.
- 3) THOMPSON, Julia G. The First-Year Teacher's Checklist: A Quick Reference for Classroom Success. 1st Edition. San Francisco: Jossey-Bass, 2009. ISBN 978-0-470-39004-7.
- 4) SIEGLOVÁ, Dagmar. Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2255-7.

Termín odevzdání práce: do 15. dubna 2022 (15. června 2023)

Vedoucí práce PhDr. Marcela Ehlová Ph.D

Podpis vedoucího ✓

Prohlašuji, že jsem se seznámil(a) se zásadami pro vypracování závěrečné písemné práce v rámci DPS.

v Pardubicích dne: 15.10. 2021

Podpis studující(ho):

Prohlášení autorky

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 13. června 2023

Mgr. Helena Honkiszová

Poděkování

Děkuji za pomoc a trpělivost PhDr. Marcele Ehlové, Ph.D., Ing. Jaroslavu Myslivcovi, Ph.D. a také svým žákům, bez nichž by tato práce neměla žádný smysl.

Abstrakt

Práce se zabývá vztahem žáků druhého stupně vybrané základní školy k anglickému jazyku. Cílem je prozkoumat a popsat, jak žáci vnímají hodiny anglického jazyka a zda jejich učitelka nějakým způsobem ovlivňuje vztah k předmětu. Důraz v práci je kladen na to, s čím souvisí oblíbenost předmětu anglický jazyk – co může učitelka udělat pro to, aby byl anglický jazyk oblíbený. Práce se rovněž zabývá faktorem motivace žáků ke studiu anglického jazyka.

V práci využívám kvantitativní metodu ve formě elektronických dotazníků vlastní konstrukce. Výzkumný soubor tvoří žáci vybrané základní školy; jedná se o žáky, které učím.

Dotazníky a výsledky práce jsou určeny učitelům, kteří by rádi věděli, jak získat zpětnou vazbu k výuce předmětu, případně začínajícím učitelům, kteří přemýšlí, jak zaujmout své žáky.

Klíčová slova

zpětná vazba ve výuce, dotazník, vztah žák-učitel, vztah žák-předmět, motivace, hodnocení

Abstract

The thesis deals with the attitude of lower-secondary school students of a selected school towards learning English language. The aim is to describe how students perceive English language lessons and whether the teacher in any way influences the relationship to the subject. The emphasis in the work is on what is related to the popularity of the English language - what can the teacher do to make the English language popular. The thesis also deals with the factor of motivation of students to study the English language.

I use the quantitative method in the form of electronic questionnaires of my own design. The research group consists of students of a selected school; the students I teach.

The questionnaires and results are intended for English language teachers who would like to know how to get feedback on the teaching of the subject, or for beginning teachers who think about how to engage their students.

Keywords

feedback in teaching, questionnaire, student-teacher relationship, student-subject relationship, motivation, evaluation, marking, grading

Obsah

Úvod	7
1 Teoretická část – vymezení tématu	9
1.1 Motivace	9
1.1.1 Definice	9
1.1.2 Druhy motivace	10
1.1.3 Motivace z pohledu učitele	11
1.2 Role učitele ve výuce	12
1.2.1 Povolání učitele	12
1.2.2 Osobnost učitele	13
1.3 Hodnocení	16
1.3.1 Definice	16
1.3.2 Formy hodnocení	17
1.3.3 Funkce hodnocení	19
2 Popis metodologie výzkumu – dotazník A	21
2.1 Stanovení cíle práce, vytyčení problémových okruhů	21
2.2 Formulace hypotéz	22
2.3 Popis výzkumného souboru	22
2.4 Použité techniky a metody sběru dat	22
2.5 Výsledky z předvýzkumu	23
3 Výsledky výzkumu	24
3.1 Prezentace dat	24
3.2 Verifikace hypotéz a interpretace dat	26
4 Diskuse	31
5 Popis metodologie výzkumu – dotazník B	34
5.1 Stanovení cíle práce, vytyčení problémových okruhů	34
5.2 Formulace hypotéz	34
5.3 Popis výzkumného souboru a použité metody sběru dat	35

6	Výsledky výzkumu	37
6.1	Prezentace a interpretace dat	37
7	Diskuse	49
	Závěr	50
	Seznam použitých zdrojů	51
	Seznam grafů a příloh	53

Úvod

K výběru tématu práce mě přivedl především zájem o vlastní sebereflexi, a také zájem o hlubší poznání žáků, které učím. Často přemýšlím, jak žáci vnímají naše společné hodiny anglického jazyka. Pokládala jsem si otázku, zda může učitel nějakým způsobem ovlivnit vztah žáků k předmětu. Dávám žákům dostatečnou a vhodnou zpětnou vazbu; chválím je či kárám tak, aby jim byla zpětná vazba přínosem? Vnímají tuto zpětnou vazbu? Mají pocit úspěchu, uznání a sebevědomí? Učím ve třídách takové žáky, u kterých, i kdybych se snažila sebevíc, jejich vztah k předmětu (zřejmě) neovlivním? Jaké faktory ovlivňují vztah k předmětu?

V první kapitole teoretické části práce, se zaměřím na roli učitele ve výuce, vztah učitele a žáka, na pojmy osobnost, hodnocení či motivace a motivační roli učitele.

Jedním z možných faktorů, jenž je součástí vyučovacího procesu, je hodnocení žáků. Hodnocení ovlivňuje nejen žákův vztah k předmětu, ale i jeho vztah k učiteli, jeho motivaci, sebevědomí. Vztah učitele a žáka je významným pedagogickým fenoménem, jenž je ovlivňován mnoha skutečnostmi, mezi které patří např. již zmíněné hodnocení. Pokud je učitel inspirativní, spravedlivý, motivuje, podporuje vývoj žáků, respektuje žáky a umí svým výkladem zaujmout, vzájemný vztah se prohlubuje a může tak mít vliv na žákův vztah k předmětu.

Vzpomínám si na své studium na základní škole, kdy úroveň anglického jazyka našich učitelů nebyla, dle mého názoru, na tak vysoké úrovni; včetně, v té době, existující technologie, která nám dnes zpříjemňuje a zjednodušuje kvalitu našich hodin. Výsledky z anglického jazyka jsem měla vždy výborné, ale nevzpomínám si, že by mě učitelé dokázali něčím zaujmout a moje motivace a pochopení důležitosti anglického jazyka, nebyly tak značné. Později, ke konci střední školy, se zvýšila i má motivace ke studiu anglického jazyka. Uvědomila jsem si, jaké výhody přináší znalost cizích jazyků, nejen pro profesní uplatnění, ale také pro poznávání cizích národů – jejich kultury a krásy země. Není motivující si uvědomit, co vše přináší znalost cizích jazyků?

Z vlastní zkušenosti předpokládám, že různé formy motivace, a také modernizace a otevřenost světa, mají vliv na vztah k předmětu. Z toho důvodu se v praktické části konkrétněji zaměřím na zdroj motivace; k této části jsem vytvořila dotazník o motivaci žáků ke studiu anglického jazyka.

Pomocí prvního, elektronického, dotazníku vlastní konstrukce jsem se zaměřila konkrétně na osobnost učitele, důležitost známkování, pochvaly, jasně vysvětlené látky.

Účelem výzkumu je lepší poznání žáků, které učím. Výsledky slouží k sebereflexi – hledání zpětné vazby, abych věděla, jak mě a předmět, který učím, hodnotí moji žáci. Jak jsem výše zmínila, ve druhém dotazníku se zaměřuji na motivaci. Rozhodla jsem se ve své práci použít dva dotazníky, které mi pomohou zmapovat vztah žáků k anglickému jazyku. Vytváření dotazníků považuji zároveň za zábavnou a nenucenou formu toho, jak dojít k vlastní sebereflexi. K prvnímu dotazníku jsem zformulovala hypotézy. Druhý dotazník sloužil pro žáky jako místo pro vyjádření vlastního názoru.

1 Teoretická část – vymezení tématu

V první kapitole teoretické části práce, se zaměřím na roli učitele ve výuce, vztah učitele a žáka, na pojmy osobnost, hodnocení či motivace a motivační roli učitele.

1.1 Motivace

Proč je znalost cizích jazyků nutná? Jsou žáci motivovaní učit se anglický jazyk? Uvědomují si žáci základní školy důležitost cizích jazyků pro jejich budoucí profesní uplatnění? Vidí žáci ve znalosti cizích jazyků, konkrétně angličtiny, možnost, která jim otevírá dveře pro poznání cizích kultur?

Abychom se mohli zabývat motivací žáků k učení anglického jazyka, je třeba si vysvětlit základní pojem *motivace* z psychologického hlediska. Práce nemá za cíl se podrobně zabývat tématem motivace, nýbrž vztahem k anglickému jazyku a motivace je jedním z faktorů, který může vztah k jazyku ovlivnit. Z tohoto důvodu část o motivaci zahrnuje pouze základní vysvětlení a rozdělení.

1.1.1 Definice

Nyní uvedu několik definic termínu motivace, které jsou uvedeny v knize *Psychologie* od autorky PhDr. Ivany Šnýdrové, CSc.¹

Autorka zmiňuje definici D. Pauknerové: „*Motivace je soubor vnitřních sil člověka, které ho určitým směrem zaměřují, aktivizují a vzniklou aktivitu nadále udržují.*“²

Šnýdrová se dále odkazuje na kolektiv autorů:³

„*Termín motivace je odvozen z latinského výrazu „movere“, který lze přeložit jako hýbat se, pohybovat se.; Motivaci lze tedy charakterizovat jako vnitřní stav člověka, který jej zaměřuje určitým směrem, aktivuje ho a uvádí do pohybu. Jde o vnitřní hnací síly člověka, o intrapsychický proces.*“⁴

¹ ŠNÝDROVÁ, Ivana, 2019. *Psychologie*. Vysoká škola ekonomie a managementu: Odborné nakladatelství vysoké školy ekonomie a managementu. ISBN 978-80-88330-34-9.

² Tamtéž, str. 118.

³ Nakonečný, 2013; Slaměník, Výrost, 2008; Tamtéž, str. 118.

⁴ ŠNÝDROVÁ, Ivana, 2019. *Psychologie*, str. 118.

Autoři knihy *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*,⁵ motivaci popisují jako hypotetický konstrukt, čímž myslí to, že žákova motivace je hypotetická – není něčím, na co by se dalo sáhnout, nicméně ji my, učitelé, používáme jako pomůcku, jíž se snažíme vysvětlit, proč se žák chová tak, jak se chová; proč se učí/neučí, jaké jsou jeho cíle, přání apod. Autoři dodávají, že učitel hraje významnou roli v oblasti motivace. Důležité dle autorů je, aby učitel motivaci přizpůsoboval cíli, obsahu vyučování a věku žáků. Musí si být vědom individuálního přístupu k žákům, neboť každý žák přistupuje k motivaci jiným způsobem. Učitel by tak měl rozumět tomu, jak jednotlivé žáky namotivovat, neboť vhodná motivace může rozvíjet žákův vztah k předmětu.⁶

Dagmar Siegllová, autorka knihy *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století* uvádí, že ve studentském kolektivu existuje množství rozdílných povah, schopností, zájmů a talentů, a proto je důležitá komunikace založená na vzájemném respektu jak mezi žáky, tak mezi žákem a učitelem. Podporuje výše uvedenou tezi, že by si měl učitel uvědomit, jak důležité je správné předávání zpětné vazby a hodnocení studentů; dodává, že by se měl učitel věnovat všem formám systémů hodnocení a hledat možnosti individualizace.⁷

Zde se ukazuje složitost učitelského povolání. Jak jsem výše uvedla, optimálně by měl učitel brát v potaz individuální přístup ke svým žákům. Nicméně učitelé na druhém stupni učí ve vícero třídách, čímž se zvyšuje počet žáků, ke kterým by měl individuálně přistupovat.

1.1.2 Druhy motivace

Velmi často užívanou klasifikací je rozdělení na motivaci **vnitřní a vnější**. O **vnitřní motivaci** autoři Lokšová a Lokša hovoří jako o motivaci, kdy „*člověk vykonává určitou činnost jen kvůli ní samé, aniž by očekával jakýkoliv vnější podnět, ocenění, pochvalu nebo jinou odměnu; Žák vnitřně motivovaný k učení dělá tuto činnost ochotně, protože samo učení ho těší a výsledek uspokojuje.*“⁸

Při **vnější motivaci** bývá podle autorů žák při učení pod určitým tlakem, neboť samotné učení může být provázeno napětím, které může vést k nejistotě či pocitům úzkosti. Podle autorů výzkumy ukázaly, že vnitřní motivace k učení u žáků způsobuje vyšší školní úspěšnost a radost

⁵ LOKŠOVÁ, Irena a Jozef LOKŠA. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Praha: Portál, 1999. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-205-x.

⁶ Tamtéž, str 9-10; ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-534-3; str. 186-187.

⁷ SIEGLOVÁ, Dagmar. *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2255-7, str. 31.

⁸ LOKŠOVÁ, Irena a Jozef LOKŠA. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*, str. 15.

z chození do školy. Žáci bývají lépe připraveni než ti, u nichž převládá motivace vnější. Vnější motivace žáky „nenutí“ učit se z vlastního zájmu, ale jsou ovlivněni vnějšími motivačními činiteli, např. odměna nebo vyhnutí se trestu. Žáci pak mohou být více stresováni, mohou mít nižší sebevědomí a mohou se hůře vyrovnávat se školním úspěchem.⁹

Mezi vnitřní motivační činitele patří zájem o předmět, potřeba výkonu či vyhnutí se neúspěchu či potřeba prestiže. Mezi vnější motivační činitele patří školní známky, nicméně i tento motivační činitel je ovlivněn spoustou faktorů (zájem o předmět, postoj rodičů ke známám či vztahu žáka k učiteli daného předmětu), odměna a trest či vztah k vlastní budoucnosti. Učitel může hodnocením či uplatňováním odměn a trest ovlivnit vztah žáka k učení a školní práci vůbec.¹⁰

Výše zmíněnými faktory, jako je postoj ke známám či vztah žáka k učiteli daného předmětu, se budu věnovat v dalších částech závěrečné práce.

Další rozlišení nabízí kanadský psycholog Robert Gardner,¹¹ ve kterém se zabývá motivací učení se cizímu jazyku. Ve své definici zdůrazňuje tři složky: 1) úsilí vynaložené k dosažení cíle; 2) touha naučit se jazyk; 3) radost a uspokojení z úkolu naučit se jazyk. Gardner rozlišuje mezi **instrumentální** a **integrativní motivací**. Podle něho se jedná o **integrativní motivaci**, pokud si studenti přejí být součástí kultury jazyka, který se učí, respektive se o daný jazyk, kulturu a příslušníky zajímají. O **instrumentální motivaci** Gardner hovoří, pokud žáka ovlivňují vnější motivační faktory, například složení zkoušky, získání dobré práce nebo lepší plat. Dále tvrdí, že integrativně orientovaní studenti mají silnější a dlouhodobou motivaci, zatímco instrumentálně motivovaní studenti mají menší touhu dále se věnovat cizímu jazyku, jakmile dosáhnou svého cíle.¹²

1.1.3 Motivace z pohledu učitele

Domnívám se, že žákův vztah k předmětu ovlivňuje také samotná motivace učitele. Jan Čáp ve své knize *Psychologie výchovy a vyučování*¹³ uvádí, že učitel může být motivován mnoha věcmi, například potřebou pomoci druhým; uspokojením z dosažení cíle či rozvíjením

⁹ LOKŠOVÁ, Irena a Jozef LOKŠA. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*, str. 15.

¹⁰ Tamtéž, str. 18-19.

¹¹ Gardner, R.C. *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Edward Arnold, 1985. Citováno dle: https://www.researchgate.net/publication/34260353_Attitudes_and_Motivation_in_Second-Language_Learning Kiziltepe, Zeynep. (1972). Attitudes and Motivation in Second-Language Learning. Thesis (Ph. D.) University of Exeter, 1997. [13.6. 2023]

¹² Tamtéž, str. 146.

¹³ ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-534-3.

schopností žáků a jejich charakterové zralosti. Učitele může pohánět motivace stát se ještě lepším; zlepšení vztahu se žáky či zkvalitnění vlastních hodin a úsilí o sebereflexi.¹⁴

Na začátku kapitoly jsem se věnovala motivaci z psychologického hlediska, případně motivaci z pohledu žáků. V této části se zaměřuji na osobu učitele. Domnívám se, že pokud učitel od žáka očekává alespoň minimální zájem o předmět, měl by tento zájem o předmět dávat najevo i on sám. Z vlastní zkušenosti vím, že žáci vnímají, zda učitele baví učit a zajímá ho předmět který učí. Učitelé, kteří jsou nadšení pro předmět, který vyučují, mají na žáky větší vliv, a tím také na jejich motivaci. Učitel může žákům říct, proč vlastně on sám tento předmět učí. Předpokládám, že je pro kvalitní vztah mezi žákem a učitelem důležitý zájem učitele o osobu žáka. Učitel by měl dát najevo, že pro něj není cílem jen žáky připravit na písemnou práci, ale má zájem o vybudování osobního vztahu se žákem, o dosažení společného úspěchu a o motivaci žáka ke studiu předmětu.

Jak jsem výše uvedla, učitel hraje významnou roli v oblasti motivace, neboť dokáže ovlivnit žákův vztah k předmětu. Velmi důležitým je i samotný vztah učitele a žáka, který je ovlivňován mnoha skutečnostmi. Mezi tyto skutečnosti patří již zmíněná motivace, dále například hodnocení, a také osobnost samotného učitele, která může mít fatální vliv na vztah k předmětu i k žákovi.¹⁵ V následující části se budu zabývat rolí učitele.

1.2 Role učitele ve výuce

*„Průměrný učitel říká. Dobrý učitel vysvětluje.
Výborný učitel předvádí. Skvělý učitel inspiruje.“*
— William Arthur Ward 1921–1994¹⁶

1.2.1 Povolání učitele

Na povolání učitele je kladena spousta požadavků a očekávání. Učitel musí být obeznámen s aktuálním děním v oboru i mimo něj; očekává se, že bude odborníkem ve svém předmětu, bude znát fakta a souvislosti a bude se zodpovědně připravovat na výuku. Učitel žáky motivuje, podporuje, rozvíjí jejich osobnost, schopnosti a dovednosti a připravuje je na životní dráhu.¹⁷

¹⁴ ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*, str. 327.

¹⁵ K tomuto tématu se vyjadřuje také např. SIEGLOVÁ, Dagmar. *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2255-7., str. 29.

¹⁶ Zdroj: <https://citaty.net/citaty-o-ucitelich/> [13.6. 2023]

¹⁷ SIEGLOVÁ, Dagmar. *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*, str. 30-31.

Také se může stát vzorem pro žáky; v tomto případě hraje velkou roli osobnost učitele. Učitel žáky nejen vzdělává, ale také vychovává. Hlavní roli vychovatelů zastávají rodiče; nicméně učitelé doplňují základy, které rodiče dětem předali. Velkým problémem je, dle mého názoru, střet více výchov, kdy učitel něco vyžaduje a rodič danou věc vidí jinak. Domnívám se, že se pozice učitele ve výchově změnila. Dříve byl učitel i pro rodiče někdo, na koho se obrací, komu věří a od koho si nechají poradit. Dnes je to spíše naopak (jako ve všem, i zde existuje mnoho výjimek). Učitel však není tím, kdo má nějakou absolutní pravdu a monopol na výchovu dětí. Jak jsem výše zmínila, je třeba brát v potaz i to, že dítě je k výchově ve škole předáváno již s nějakými zkušenostmi s výchovou ze své rodiny.

Učitel je na výchovu a vzdělávání žáků ve třídě sám a mnohdy se tak nachází v psychicky náročné situaci. Často přemýšlí nad tím, kolik minut z hodiny věnuje výchově žáků a kolik minut zbývá na samotnou výuku, která je opřena o tematické plány. Nevhodné chování žáků jeho práci mnohdy nezlehčuje. Učitel může být pod neustálým tlakem, kdy uvažuje nad tím, zda stihl v hodině probrat vše, co si na začátku kladl za cíl. Učitel však musí zachovat chladnou hlavu a zvládat umění sebeovládání. Je však pouhým člověkem, kterého ovlivňuje spousta faktorů. Je pod neustálým stresem, zda zvládne probrat svou látku, zároveň ho ovlivňuje klima ve třídě, vztah s kolegy či vlastní životní problémy. Všechny tyto faktory by měl ovládnout do takové úrovně, aby tím neutrpěl jeho vztah se žáky; a už to samotné je velmi náročné.

Povolání učitele přináší také mnoho radostí. Učitel se každý den setkává s velkou spoustou žáků, jejichž život může nějakým způsobem ovlivnit, stejně tak jako žáci ovlivňují život učitele. V další části se budu zabývat osobností učitele. Jan Čáp ve své knize *Psychologie výchovy a vyučování* uvádí, že uskutečněné výzkumy na téma postoj žáků k učiteli a k učení, přinesly shodné závěry, tj. že důležité jsou vlastnosti osobnosti učitele a jeho postoj k žákům. „Na dalším místě jsou učitelovy didaktické dovednosti a jeho odbornost.“¹⁸

1.2.2 Osobnost učitele

Vzájemná interakce stran učitel – žák, ovlivňuje proces vzdělávání. Vztah učitele a žáka je významným pedagogickým fenoménem, jenž je ovlivňován mnoha skutečnostmi, mezi které patří například osobnost učitele.¹⁹

¹⁸ ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*, str. 326.

¹⁹ Práce nemá za cíl se podrobně zabývat tématem osobnost, nýbrž vztahem k anglickému jazyku a osobnost učitele je jedním z faktorů, který může vztah k jazyku ovlivnit. Z tohoto důvodu část o osobnosti zahrnuje pouze základní vysvětlení a rozdělení.

Nejprve si uvedeme definici pojmu osobnost:

„Osobností rozumíme individuální celek dispozic k psychickým reakcím, v jehož důsledku reagují různí lidé rozlišně na stejnou situaci a tyto reakce vykazují určitou jednotu citění, myšlení, vnímání, představ a snah.“²⁰

Stejně jako motivace, i osobnost je hypotetickým konstruktem, a proto není přístupná přímému pozorování; pozorovat lze pouze reálné chování. Osobnost je celek, jenž se skládá z mnoha prvků a dispozic, jehož dynamická struktura je jedinečná pro každého člověka. Ve struktuře osobnosti rozlišujeme schopnosti; rysy osobnosti; temperament; charakter.²¹

V práci se nyní zaměřím konkrétně na osobnost učitele. Co si v oblasti vzdělávání přát více než pedagoga, jehož osobnost dokáže nadchnout žáky pro předmět, který pedagog učí. Učitel musí být profesionálem, který zvládne žáky nadchnout, ale zároveň i dokáže ovládnout své chování, své problémy a myšlenky, které ho mohou ovlivňovat. Učitel je, stejně jako každý jiný člověk, vystaven množství úkolů, stresu či změn a jeho schopnost vše ovládat, ovlivňuje klima ve třídě. Učitelova osobnost je, jako každá jiná, jedinečná. Předpokládá se, že bude schopen zvládnout svou osobnost a své projevy chování, neboť se svým příkladným chováním spolupodílí na formování osobnosti žáků. Učitel vychovává žáky, rozvíjí jejich zájmy, schopnosti a charakter. Chce-li je poznávat a působit na ně, potřebuje si osvojit psychologické a sociologické metody a náležité způsoby myšlení. Musí být schopen regulovat své nálady, problémy, neboť příznivě působí učitel, který toto dokáže a je zralou osobností. Nepříznivě působí učitel, který je agresivní nebo nedokáže regulovat své projevy chování. Pro zralého učitele je typické sebeovládání.²²

K souhrnnému označení souboru rysů osobnosti a rozdílů mezi lidmi se od starověku užívalo výrazů **temperament a charakter**.²³ *„V současné době se termínu temperament užívá k označení soustavy psychických vlastností, které se projevují způsobem reagování, chování, prožívání člověka, zvláště tím, jak snadno u něj vznikají city, jak jsou silné, jak živě se projevují navenek a jak rychle se střídají.“²⁴*

²⁰ ŠNÝDROVÁ, Ivana, 2019. *Psychologie*, str. 52; ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*, str. 83.

²¹ ŠNÝDROVÁ, Ivana, 2019. *Psychologie*, str. 60-63

²² ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*, str. 326-329.

Pozn: Dále je důležité, aby byl učitel schopen smysluplně předat látku, tj. aby měl vyjadřovací schopnosti na vysoké úrovni a byl schopen zorganizovat celé vyučování. Měl by být schopen zvládnout kritiku. Ke schopnostem více v této knize na str. 87-88.

²³ Tamtéž, str. 93.

²⁴ Tamtéž, str. 96.

Ačkoliv známe klasické dělení temperamentu na sangvinik, cholerik, melancholik, flegmatik, takto vyhranění jedinci dle J. Čápa téměř neexistují. Autor dále pracuje s termíny labilita nebo extroverze. Můžeme předpokládat, že na učitelskou profesi se nehodí osoby krajně introvertní a s vysokou mírou lability.²⁵

Podle J. Čápa jsou výrazy temperament a charakter navzájem spjaty. „*Temperament označuje tu část osobnosti, která je určována převážně biologicky a projevuje se hlavně způsobem citového reagování; charakter pak označuje druhou část, která je determinována převážně sociálně a má společenský, zejména morální význam.*“²⁶

Autor uvádí, že charakter se formuje převážně působením výchovy a dalších sociálních vlivů. V rámci charakteru můžeme řešit vztah k lidem, např. nepřátelství, ohleduplnost či kontrolu a řízení temperamentových vlastností, čemuž jsem se věnovala v části *Osobnost učitele*.²⁷

Jaké by tedy podle žáků měl mít učitel charakterové vlastnosti? Jaké jsou normy pro úspěšného učitele? Existuje velké množství výzkumů, které se zabývaly hledáním optimálních vlastností, kterými by měl učitel disponovat, aby vykonával svoji práci co nejlépe a přiblížil se jakémusi vzoru ideálního učitele. J. Čáp poukazuje na výzkum, který byl proveden ve 40. letech pomocí odpovědí 12 000 žáků. Žáci napsali práci na téma „Učitel, který mi nejvíce pomohl.“ Z této práce vyvstaly znaky, které jsou spojeny s postavou oblíbeného učitele, tj. individuální přístup k jednotlivcům, trpělivost, spravedlnost, snaha žákům porozumět či smysl pro humor, což jsou jen další kvality učitelova charakteru. J. Čáp dodává, že pro žáky je mnohdy důležitější osobnost učitele, jeho vztah k žákům než učitelovy didaktické schopnosti.²⁸

Julia G. Thompson ve své knize „*The First-Year Teacher's Checklist: A Quick Reference for Classroom Success*“ uvádí, že žáci od svého učitele očekávají, že:

1. Bude rád v přítomnosti žáků
2. Žáky bude brát takové, jací jsou
3. Se bude snažit nastavit pozitivní třídní klima a podporovat žáky
4. Dá žákům najevo, že ho baví hodiny, které učí
5. Rozumí látce, kterou učí
6. Se bude snažit žákům pomoci dosáhnout dobrých známek
7. Žáky zaměstná smysluplnou prací
8. Žáky ochrání před šikanou
9. Bude spravedlivý ke všem studentům
10. Bude mít smysl pro humor
11. Bude pomáhat žákům připravovat se na standardizované testy
12. Se dokáže kontrolovat

²⁵ ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*, str. 96-97

²⁶ Tamtéž str. 93.

²⁷ Tamtéž, str. 96-97.

²⁸ Tamtéž, str. 326.

13. Se bude zajímat o život žáků mimo školu
14. Bude organizovaný, pořádný
15. Vytvoří přátelskou třídu
16. Bude prosazovat pravidla třídy
17. Bude rád za úspěch svých žáků
18. Bude připraven na hodinu
19. Nebude žákům dávat příliš domácích úkolů
20. Bude žáky poslouchat, když se objeví problém
21. Dokáže zastavit žáky, kteří ruší vyučování
22. Odmění úsilí i úspěch
23. Si vzpomene na to, když byl v jejich věku²⁹

1.3 Hodnocení

Vztah učitele a žáka patří mezi významné pedagogické fenomény a hodnocení ve škole představuje důležitý faktor utvářející tento vztah. Hodnocení ve škole představuje učitelovo ocenění žákova výkonu, chování či jednání.³⁰

Autoři Kolář a Šikulová v knize „*Hodnocení žáků*“ poukazují na hodnocení jako nezbytnou součást výchovně-vzdělávacího procesu, tj. procesu předávání informací a rozvoje osobnosti každého žáka. Máme k dispozici velké množství diskusí, které však poukazují na složitost tohoto tématu. Existují různé formy či kritéria hodnocení a nelze s jistotou říct, které jsou ty správné. Dle autorů hodnocení někdy vyvolá pozitivní emoce, jindy může způsobit stres, nervozitu či ponížení. Rozvíjí osobnost žáka, motivuje, zároveň může mít i negativní důsledky; ovlivňuje rodiny žáků, žáky i samotné učitele. Hodnocení může pomoci k vytvoření hlubokých vztahů nebo naopak přispívá k neporozumění až nepřátelství.³¹

Práce nemá za cíl se podrobně zabývat tématem hodnocení, proto uvádím pouze základní definici a rozdělení.

1.3.1 Definice

Pro začátek uvedu definici termínu hodnocení z knihy „*Hodnocení žáků*.“

²⁹ THOMPSON, Julia G. *The First-Year Teacher's Checklist: A Quick Reference for Classroom Success*, 2009 Jossey-Bass, San Francisco. ISBN: 978-0-470-39004-7, str. 61.

³⁰ KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2834-6, str. 38.

³¹ Tamtéž, str. 8-9. Pozn. ze str. 96-108: Důvodem negativních důsledků může být např. otázka subjektivity a objektivity ve školním hodnocení. Tato otázka vždy vyvolávala zájem žáků, učitelů i rodičů. Hlavním problémem je pravdivost a nezájatost hodnocení. Důležité je, aby učitel hodnotil tak, aby žáky nepoškozoval a svým hodnocením žáky motivoval k dalšímu vzdělávání, a především bral v potaz i samotnou žákovu snahu.

„Hodnocení je vynášení posudku, ocenění nějakého jevu, a to na základě hlubokého poznání tohoto jevu, na základě případné analýzy tohoto jevu a na základě poznání, pochopení funkčnosti tohoto jevu pro určité situace, jejich řešení atd.“³²

Vzhledem k tomu, že hodnocení je přítomno v každé lidské činnosti, je podle autorů také přirozenou součástí učební činnosti žáků, a tím prostupuje vyučování permanentně.³³

Školní hodnocení je pak definováno jako „*všechny hodnotící procesy a jejich projevy, které bezprostředně ovlivňují školní výuku nebo o ní vypovídají*“.³⁴

Můžeme ho chápat také jako:

„zaujímání a vyjadřování kladného nebo záporného stanoviska k různým činnostem a výkonům žáků při vyučování, ... může mít v praxi nejrůznější formy: od souhlasného nebo nesouhlasného pokývnutí hlavou, přísného pohledu, tónu hlasu, kladné či negativní poznámky, zájmu o osobnost žáka, pochvaly či napomenutí, odměny či trestu až po známku, případně podrobnější analýzu výkonu včetně závěrečného hodnotícího soudu aj.“³⁵

1.3.2 Formy hodnocení

Nyní se zaměřím na některé podoby a formy hodnocení, tak jak jsou uvedeny v odborné literatuře, a jejich vliv na motivaci žáků.³⁶

Nejprve uvedu rozdíl mezi **sociálně** a **individuálně normovaným hodnocením**. **Sociálně normované hodnocení** je hodnocení, při kterém učitel užívá stejného měřítka pro všechny žáky, ve stejném čase, se stejnými úlohami. **Individuálně normované hodnocení** učiteli umožňuje sledovat výkon žáka a porovnávat s předchozím výkony. Důležité jsou drobné pokroky. I nejmenší pokrok může mít u žáka vliv na jeho sebehodnocení a motivaci pro vzdělávání se.³⁷

V praxi se obě hodnocení mohou dobře doplňovat, pokud je učitel pedagogicky schopný vytvářet příznivou atmosféru a podaří se mu oslabit či úplně eliminovat nežádoucí důsledky hodnocení.³⁸

Dalším, často užívaným typem hodnocení, je **hodnocení formativní** a **sumativní**. **Formativní** je zaměřené na podporu dalšího efektivního učení žáků a poskytuje žákům i učitelům

³² KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků*, str. 11.

³³ Tamtéž, str. 12-18.

³⁴ Tamtéž, str. 17.

³⁵ Tamtéž, str. 17.

³⁶ Tamtéž, str. 20.

³⁷ Tamtéž, str. 32-33.

³⁸ Tamtéž, str. 33.

zpětnou vazbu v průběhu činnosti. Toto hodnocení je zaměřené na zlepšení budoucích výkonů. **Sumativní** hodnocení stanovuje úroveň dosažených znalostí žáka, obvykle na konci určitého období, např. známky na vysvědčení.³⁹

Dále lze hovořit o **průběžném a závěrečném hodnocení**. Při **průběžném hodnocení** se jedná o dílčí zhodnocení úrovně prospěchu žáka, které učitel získal v průběhu delšího časového období. Průběžné hodnocení se stává základem pro sumativní hodnocení. **Závěrečné hodnocení** je konečným hodnocením stupně prospěchu žáka. Jedná se o hodnocení, které bylo provedeno pouze na konci výuky předmětu.

Dlouhodobě probíhají diskuze ohledně **známkování (klasifikace)** či **slovního hodnocení**. Tyto formy bývají často stavěny proti sobě. Probírá se negativní vliv známkování na psychiku žáků, např. úzkost, strach ze školy.⁴⁰

Klasifikace je považována za základní formu hodnocení. Klasifikace je formou kvantitativního hodnocení. Znamka může odrážet stav vědomostí žáka, ale nepodává informace o jeho snaze či vytrvalosti. Může se zdát, že se žáci učí především pro známky, tudíž by se učitel měl snažit dosáhnout toho, aby se žáci neučili jen pro známku, ale našli i další motivy pro vlastní vzdělávání se. Znamka je totiž rychlým způsobem, jak ukázat úspěch žáka a má motivační hodnotu. Rodiče i veřejnost jsou na známkování zvyklí a ve známkách vidí kvalitu svého dítěte, ačkoliv má známka nízkou výpovědní hodnotu o tom, co dítě doopravdy umí a jak např. zvládne pracovat s informacemi. Je však nesporným symbolem úspěchu. Učitelé mohou používat k hodnocení také symboly, procenta, bodové hodnocení.⁴¹

Slovní hodnocení je často stavěno jako protiklad ke známkám. Je to forma kvalitativního hodnocení. Žák při něm dostává podrobnější zpětnou vazbu, která obsahuje informace o tom, co žák dělá dobře, kde dělá chybu. Žáka by mělo méně stresovat a nabízí učitelům možnost individuálního hodnocení, neboť je široká možnost slovního hodnocení. Nevýhodou je časová náročnost a pracnost. Učitel by navíc mohl při slovním hodnocení sklouzávat do hodnocení osobnosti žáka, např. že je žák milý, zodpovědný, nikoliv pracovního postupu.⁴²

Není cílem nalézt protiklady, ale hledat vhodnou alternativu klasifikace, která je funkční a zkvalitní a zpříjemní výuku, vztah se žáky a vztah žáků k předmětu. Není nutné a ani

³⁹ KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků*, str. 33.

⁴⁰ Tamtéž, str. 79.

⁴¹ Tamtéž, str. 83-86.

⁴² Tamtéž, str. 88-90.

optimální využívat jen jeden způsob hodnocení, ale naopak by měl být učitel kreativní a vyhýbat se rutině.⁴³

Mezi **další formy** patří **mimoverbální hodnocení** jako úsměv, přikývnutí či zavrtění hlavou, přísný pohled, zamračení se, gesta vyjadřující potěšení nebo zamítnutí. Dále dotyk učitele jako podání ruky či poklepání na rameno. Oproti tomu máme **verbální hodnocení**, např. jednoduché slovní hodnocení jako ano, ne, dobře, chyba, prima nebo vyjádření s emocionálním nábojem jako dnes jsi mne potěšil / zase jsi mne dnes zklamal.⁴⁴

1.3.3 Funkce hodnocení

Hodnocení je tedy mimo jiné vyjádřením vztahu učitele a žáka a pokaždé by mělo být pokusem o zkvalitnění tohoto vztahu, což by mělo následně pozitivně ovlivňovat rozvoj osobnosti samotného žáka. Dle výzkumů hodnocení uspokojuje žákovu potřebu být úspěšný a podávat dobré výkony. Hodnocení zasahuje oblast žákova sebevědomí, motivace, potřebu někam patřit. Hodnocení by mělo být předně pozitivně laděné. Učitel by měl zachovat profesionalitu a nepodléhat předsudkům o žákovi. Neměl by se nechat ovlivnit svým očekáváním, zda bude žák úspěšný nebo neúspěšný, neboť se jeho očekávání mohou projevat v chování k žákům. Žák si pak může učitelovo chování interpretovat různým způsobem, čímž je ovlivňována žákova výkonová motivace, ale i jeho vlastní sebehodnocení. Dalším pravidlem, které by měl podle Z. Koláře a R. Šikulové učitel dodržovat, je pravidlo, že by žáci měli vždy vědět, co se bude hodnotit a jakým způsobem. Vzájemný vztah je ovlivňován také samotným očekáváním žáka. I žák má svoji představu o učiteli, která může být ovlivněna předchozími zkušenostmi s různými učiteli či informacemi od starších spolužáků nebo lidí v okolí. Žákovy představy pak mohou ovlivnit žákovu výkonnost i jeho vztah k předmětu. Pokud je očekávání obou stran přiměřené, umírněné a vychází z reality, může být významným motivačním prvkem ve výkonnosti žáka.⁴⁵

Právě jednou z nejvýznamnějších funkcí hodnocení je **funkce motivační**. Hodnocením můžeme jak zvýšit motivaci žáka, tak ho demotivovat pro učební činnosti. Žáci vnímají hodnocení jako úspěch či neúspěch v daném předmětu. Hodnocení může žáka povzbudit, odměnit za podaný výkon, ale pokud se učiteli nepodaří taktním způsobem žáka ohodnotit, může žáka demotivovat a znepríjemnit mu jakoukoliv práci v daném předmětu.⁴⁶

⁴³ KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků*, str. 81.

⁴⁴ Tamtéž, str. 93.

⁴⁵ Tamtéž, str. 20-44.

⁴⁶ Tamtéž, str. 46-47.

Další **funkce** je **informativní** neboli funkce zpětné vazby, kterou chápeme jako informaci předanou žákovi prostřednictvím hodnocení. Tato informace je zároveň předávána i rodičům žáka. Hodnocení učitele tak slouží jako informace o správném či chybném výkonu.⁴⁷ V práci bylo zmíněno, jaký význam má hodnocení pro žáky i pro učitele. Pro učitele může mimo jiné sloužit jako zpětná vazba o jeho vlastní práci, neboť tím může odhalit nedostatky ve výuce. Na otázku, jaký význam má školní hodnocení pro rodiče jsem se snažila odpovědět v části o *kvantitativním hodnocení*. Pro rodiče bývá hodnocení informací o úspěšnosti či neúspěšnosti jejich dítěte.⁴⁸

Následující funkcí je **funkce regulativní**, která umožňuje učiteli regulovat učební činnost žáka a ovlivňuje kvalitu žákovy práce. Učitel díky regulativnímu hodnocení reguluje tempo i směr výuky; pokud nedopadly výsledky testů dobře, učitel může regulovat směr výuky tak, že vymezi na probírání látky více času. Žáka ovlivňuje i znalost toho, co jednotliví učitelé hodnotí a jak náročné je jejich hodnocení; dochází tak k regulaci žákovy učení.⁴⁹

Další funkcí je **výchovná funkce** hodnocení, kdy by hodnocení mělo vést k formování pozitivních vlastností a postojů žáka a měla by být ovlivněna žákovy oblast sebevědomí. Učitelovo hodnocení žákovi pomáhá k vytváření představ o vlastní osobnosti. Vhodným hodnocením může učitel ovlivňovat tyto stránky osobnosti a nevhodně voleným hodnocením může některé oblasti osobnosti narušovat. Také uvedu **funkci prognostickou**, kdy na základě důkladného poznání žákových možností a výsledků může učitel s určitou pravděpodobností předpovědět žákův další výsledek. Další funkcí je **funkce diferenciativní**, kdy lze žáky rozčleňovat do určitých skupin podle např. úrovně zvládnutí učiva, pracovního tempa, nadání apod.⁵⁰

Závěrem lze říct, že hodnocení může působit motivačně na výkon žáka, jeho chování, vztah k předmětu a učiteli. V případě profesionálně zvoleného přístupu a správného způsobu hodnocení získává žák pocit úspěšného plnění školních povinností a vlastního obrazu úspěšného žáka. Hodnocení může žáka motivovat i demotivovat pro učební činnosti a znechutit mu práci v předmětu nebo u konkrétního učitele. Hodnocení je tak významným pedagogickým fenoménem.

⁴⁷ KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků*, str. 48-49.

⁴⁸ Tamtéž, str. 55-56.

⁴⁹ Tamtéž, str. 50-51.

⁵⁰ Tamtéž, str. 52-54.

2 Popis metodologie výzkumu – dotazník A

2.1 Stanovení cíle práce, vytyčení problémových okruhů

Jak je v úvodu zmíněno, vztah žáků k předmětu může být ovlivněn mnoha skutečnostmi, mezi které patří i vztah žáka k učiteli. V dotazníku jsem žákům položila otázky na různá témata, o kterých bych se chtěla dozvědět více, neboť se neustále zamýšlím nad tím, jak své žáky zaujmout. Pomocí prvního, elektronického, dotazníku vlastní konstrukce jsem se zaměřila konkrétně na osobnost učitele, důležitost známkování, pochvaly, jasně vysvětlené látky. Cílem práce je prozkoumat různé faktory, které mohou ovlivňovat vztah žáků k anglickému jazyku. Účelem výzkumu je lepší poznání žáků, které učím. Výsledky slouží k sebereflexi – hledání zpětné vazby, abych věděla, jak mě a předmět, který učím, hodnotí moji žáci. Hypotézy konkrétně zaměřuji na oblast osobnosti učitele, známkování a schopnosti učitele přednášenou látku jasně vysvětlit.

První otázkou jsem se snažila zjistit, zda žáky hodiny anglického jazyka vůbec baví. Poté, co mi žáci odpověděli na tuto otázku, jsem se zaměřila na to, kdo nebo co ovlivňuje jejich vztah k anglickému jazyku. Pro výzkum pro mě byly důležité odpovědi o tom, že učitel, ať už negativně či pozitivně, ovlivňuje žákův vztah k předmětu. V poslední části mi žáci měli vysvětlit svůj postoj k anglickému jazyku.

Protože je dotazník, který byl žákům zaslán, respektive výzkum, zaměřen na to, jak učitel ovlivňuje vztah žáků k předmětu, problém mohl nastat v případě, že by většina žáků odpověděla, že jejich vztah k předmětu učitel neovlivňuje. V tomto případě bych tak neměla dostatečný počet respondentů a můj výzkum o vztahu žák-učitel-předmět, by zřejmě nemohl být dokončen.

Problematické by mohly být i samotné odpovědi žáků; v úvahu je třeba vzít to, že žáci nemuseli vybírat pravdivé odpovědi, ačkoliv byl dotazník anonymní a žáci na to byli upozorněni. Je třeba předpokládat subjektivní zabarvení odpovědí a také to, že žáci nemuseli rozumět všem otázkám, ačkoliv byl proveden předvýzkum, v rámci kterého jsem se snažila zjistit, zda byly otázky v dotazníku jasné a srozumitelné.

2.2 Formulace hypotéz

Hlavní otázka pro moji práci byla formulována takto: S čím souvisí oblíbenost předmětu anglický jazyk? Hypotézy konkrétně zaměřuji na oblast oblíbenosti a důležitosti osobnosti učitele, známkování a schopnosti učitele přednášenou látku jasně vysvětlit.

H1: Studenti 7. a 8. ročníků považují pro oblibu AJ za důležitější, aby je učitel pochválil, než studenti 9. ročníku.

H2: Studenti považují pro oblibu AJ za důležitější, aby učitel látku jasně vysvětlil, než aby se často smál.

H3: Studenti 7. a 8. ročníků považují pro oblibu AJ za důležitější, aby učitel mírně známkoval, než studenti 9. ročníku.

2.3 Popis výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvoří žáci 7., 8. a 9. ročníků vybrané základní školy; jedná se o žáky, které učím. Žáci 7. ročníku chodí do hudební třídy. Žáci 8. ročníku chodí do anglické třídy a žáci 9. ročníku chodí do třídy „bez rozšířené výuky.“

Rozhodla jsem se vybrat z každého ročníku, ve kterém učím, jednu třídu za a) podle různého zaměření třídy, b) podle téměř shodného počtu žáků ve třídě. Do vybrané 7. třídy chodí 18 žáků, do anglické 8. třídy chodí 16 žáků. Do 9. třídy chodí 17 žáků.

Dotazník jsem zaslala 51 žákům a obdržela jsem 44 odpovědí. Dotazník byl zaslán v době online výuky, předpokládala jsem tedy, že se mi nevrátí od všech žáků, neboť se někteří žáci nezapojovali ani do výuky, nedalo se tedy očekávat, že by se účastnili tohoto výzkumu.

2.4 Použité techniky a metody sběru dat

V práci využívám kvantitativní metodu ve formě elektronického dotazníku vlastní konstrukce. Dotazník byl žákům zaslán během online výuky do našeho programu MS Teams.

Dotazník obsahuje uzavřené otázky – žáci měli na výběr z několika variant odpovědí. V dotazníku se objevily i „škálovací“ otázky, ve kterých jsem použila čísla vyjádřenou Likertovu škálu. Žáci měli ohodnotit důležitost různých faktorů pro oblíbenost anglického jazyka stupnicí 1–4, kdy 4 znamenala velmi důležitý faktor pro oblíbenost anglického jazyka a 1 znamenala nedůležitý faktor pro oblíbenost anglického jazyka.

Výsledky z dotazníku jsem zpracovala pomocí popisné analýzy dat a statistické metody F-test a t-test.

2.5 Výsledky z předvýzkumu

Dotazník jsem nejprve zaslala jedné žákyni 6. ročníku, neboť jsem předpokládala, že pokud by žákyně nižšího ročníku nerozuměla zadání, mohly by mít se zadáním problém i starší ročníky. Dále jsem dotazník zaslala dospělým lidem v mém okolí, kdy jsem předpokládala to, že pokud by dospělí lidé nerozuměli formulacím v dotazníku, mohly by s tím mít problém žáci na základní škole.

Posledním krokem bylo zaslání dotazníku žákům 8. a 9. ročníků, kteří navštěvují jinou základní školu, než na jaké učím. Jednalo se o děti mých známých, případně o žáky, kteří chodí na doučování k mým známým, kteří jim můj dotazník zprostředkovali. Část předvýzkumu absolvovalo 11 respondentů, a ti neměli k dotazníku žádné výtky.

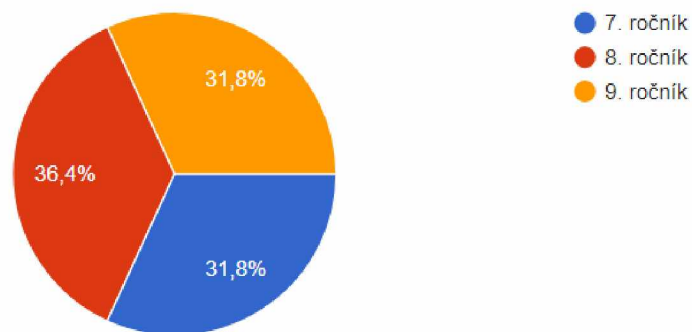
3 Výsledky výzkumu

3.1 Prezentace dat

Obdržela jsem a statisticky zpracovala 44 odpovědí z celkového počtu 51 žáků. Na dotazník mi odpovědělo 14 žáků 7. ročníku z celkového počtu 18. Dále mi na dotazník odpovědělo všech 16 žáků z 8. ročníku. Z devátého ročníku mi odpovědělo 14 žáků z celkového počtu 17.

V jakém jsi ročníku?

44 odpovědí

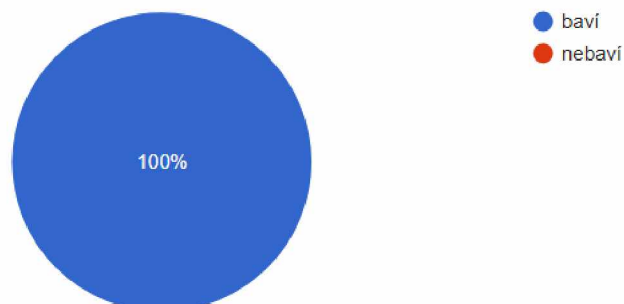

Graf č. 1 – Z jakých ročníků žáci odpovídali

V první části dotazníku jsem se žáků zeptala, zda je baví hodiny angličtiny. Tato otázka byla zodpovězena všemi žáky stejně – hodiny anglického jazyka letos baví všech 44 žáků, kteří mi odpověděli na dotazník.

Hodiny angličtiny tě v letošním roce:

44 odpovědí

Graf č. 2 – Hodiny angličtiny

V následující otázce jsem se zaměřila na to, zda žáky v jejich vztahu k anglickému jazyku ovlivňuje učitel nebo zda mají anglický jazyk rádi nezávisle na učiteli. Výzkum jsem zaměřila na to, jakým způsobem může učitel ovlivňovat vztah žáků k předmětu, proto jsem dále pokračovala jen s 36 odpověďmi, kdy žáci zvolili možnost, že učitel ovlivňuje žákův vztah k předmětu. Zbýlých 8 žáků vybralo variantu, že učitel jejich vztah k předmětu neovlivňuje, neboť budou mít vždy zájem o angličtinu. K této otázce jsem také přiložila nepovinnou otevřenou otázku, ve které mi žáci mohli objasnit svou volbu.

Přečti si obě možnosti a vyber tu, která pro Tebe platí:

44 odpovědí

Graf č. 3 – Vztah k AJ

Následovala otázka na to, co může učitel udělat pro to, aby žáky hodiny angličtiny bavily. Zajímalo mě, zda žáci potřebují, aby jim učitel dával dobré známky, pochválil je, tvořil zábavné hodiny, aby se s nimi často smál, povídal si, věřil v jejich zlepšování se, látku jasně vysvětlil nebo byl spravedlivý.

Vytvořila jsem tabulku četností, do které jsem zanesla výsledky hodnocení všech žáků podle Likertovy škály, jak zmiňuji v části 2.4. Pro zajímavost jsem z četnostní tabulky vytvořila pro každou „potřebu“ zvlášť průměr, abych zjistila, jaká „potřeba“ obdržela celkově nejvyšší průměr. Nejvýše hodnocenou „potřebou“ je potřeba jasně vysvětlené látky. Dále jsem zpracovala medián, modus a rozptyl.

známky	94	2,611	3	3
pochvala	104	2,889	3	3
zábavné	121	3,361	3,5	4
smích	120	3,333	3,5	4
povídání	108	3,000	3	3
zlepšovat	116	3,222	3	3
látka	126	3,500	4	4
spraved.	119,5	3,319	3,5	4

Tabulka č. 1 – Co žáci potřebují od učitele

3.2 Verifikace hypotéz a interpretace dat

Vytvořila jsem tabulku četností, do které jsem zanesla výsledky hodnocení všech žáků podle Likertovy škály, abych mohla porovnávat mezi ročníky. Dále jsem pro hypotézy použila t-test a F-test.

Nejprve jsem v části Analýza dat vybrala funkci s názvem Dvouvýběrový F-test pro rozptyl. Podle výsledku F-testu můžeme rozhodnout, zda budeme dále vybírat z funkcí Dvouvýběrový t-test s rovností nebo nerovností rozptylů.⁵¹

Stř. hodnota je aritmetický průměr veličiny pro 1. i 2. soubor. **Rozptyl** nám udává hodnotu rozptylu v obou souborech. V řádku **Pozorování** je uvedeno, kolik žáků bylo zařazeno do jednotlivých souborů. Dále je důležitá **hodnota testového kritéria F**, **dosažená hladina statistické významnosti P** a **kritická hodnota F krit.** Pokud je p-hodnota větší nebo rovna 0,05, znamená to, že rozptyly jsou shodné. Pokud je p-hodnota menší než 0,05, rozptyly nejsou shodné.⁵²

Nyní se zaměříme na hypotézu:

- H1: Studenti 7. a 8. ročníků považují pro oblibu AJ za důležitější, aby je učitel pochválil, než studenti 9. ročníku.

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

	<i>7. a 8. ročníky</i>	<i>9. ročník</i>
Stř. hodnota	3,06	2,5
Rozptyl	0,715	0,85
Pozorování	25	11
Rozdíl	24	10
F	0,841176471	
P(F<=f) (1)	0,345632328	
F krit (1)	0,443510346	

Tabulka č. 2 – F-test H1

V tomto případě je P (F<=f) (1) větší než alfa 0,05, tudíž jsou rozptyly shodné. Zvolila jsem tedy Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů.

⁵¹ Analýza dat [online]. Ostravská univerzita, 2019, str. 7, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z: web.osu.cz/~Bujok/files/andata.pdf

⁵² IV. Cvičení ze statistiky, str. 4, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z: <http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika4.pdf>

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

	7. a 8. ročníky	9. ročník
Stř. hodnota	3,06	2,5
Rozptyl	0,715	0,85
Pozorování	25	11
Společný rozptyl	0,754705882	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	34	
t Stat	1,781616623	
P(T<=t) (1)	0,041873259	
t krit (1)	1,690924255	
P(T<=t) (2)	0,083746518	
t krit (2)	2,032244509	

Tabulka č.3 – t-test H1

V tomto t-testu jsou důležité: **hodnota testového kritéria t Stat, dosažená hladina statistické významnosti P (1) pro jednostranný test (1) a kritická hodnota t krit pro jednostranný test.**⁵³

Pokud je hodnota t Stat větší než absolutní hodnota t krit (1), pak zamítáme nulovou hypotézu a tím prokážeme platnost alternativní hypotézy.⁵⁴ V tomto případě tomu tak je.

Závěr testování zní, že zamítáme nulovou hypotézu: Studenti 7. a 8. ročníků nepovažují pro oblibu AJ za důležitější, aby je učitel pochválil, než studenti 9. ročníku. Dvouvýběrovým t-testem bylo prokázáno, že studenti 7. a 8. ročníků považují pro oblibu AJ za důležitější, aby je učitel pochválil, než studenti 9. ročníku.

⁵³ IV. Cvičení ze statistiky, str. 5, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z: <http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika4.pdf>

⁵⁴ 12. Testování statistických hypotéz, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z: <https://home1.vsb.cz/~oti73/cdpast1/KAP11/KAP12.HTM>

Hypotéza č.2 zní:

- H2: Studenti považují pro oblibu AJ za důležitější, aby učitel látku jasně vysvětlil, než aby se často smál.

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

	<i>látka</i>	<i>aby se smál</i>
Stř. hodnota	3,5	3,333333333
Rozptyl	0,942857143	0,628571429
Pozorování	36	36
Rozdíl	35	35
F	1,5	
P(F<=f) (1)	0,11764646	
F krit (1)	1,757139526	

Tabulka č. 4 – F-test H2

V tomto případě je P (F<=f) (1) větší než alfa 0,05, tudíž jsou rozptyly shodné. Zvolila jsem tedy Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů.

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

	<i>látka</i>	<i>aby se smál</i>
Stř. hodnota	3,5	3,333333333
Rozptyl	0,942857143	0,628571429
Pozorování	36	36
Společný rozptyl	0,785714286	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	70	
t Stat	0,797724035	
P(T<=t) (1)	0,213864254	
t krit (1)	1,666914479	
P(T<=t) (2)	0,427728508	
t krit (2)	1,994437112	

Tabulka č. 5 – t-test H2

V tomto t-testu jsou opět důležité: **hodnota testového kritéria t Stat, dosažená hladina statistické významnosti P (1) pro jednostranný test (1) a kritická hodnota t krit pro jednostranný test.**⁵⁵

Pokud je hodnota t Stat větší než absolutní hodnota t krit (1), pak zamítáme nulovou hypotézu a tím prokážeme platnost alternativní hypotézy.⁵⁶ V tomto případě tomu tak není.

Závěr testování je takový, že nezamítáme nulovou hypotézu, a tak bylo Dvouvýběrovým t-testem prokázáno, že **studenti nepovažují pro oblibu AJ za důležitější, aby učitel látku jasně vysvětlil, než aby se často smál.**

Poslední hypotéza:

- H3: Studenti 7. a 8. ročníků považují pro oblibu AJ za důležitější, aby učitel mírně známkoval, než studenti 9. ročníku.

Dvouvýběrový F-test pro rozptyl

	7. a 8. ročníky	9. ročníky
Stř. hodnota	2,56	2,727272727
Rozptyl	0,4025	0,818181818
Pozorování	25	11
Rozdíl	24	10
F	0,491944444	
P(F<=f) (1)	0,075110915	
F krit (1)	0,443510346	

Tabulka č. 6 – F-test H3

V tomto případě je P (F<=f) (1) větší než alfa 0,05, tudíž jsou rozptyly shodné. Zvolila jsem tedy Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů.

⁵⁵ IV. Cvičení ze statistiky, str. 5, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z: <http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika4.pdf>

⁵⁶ 12. Testování statistických hypotéz, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z: <https://home1.vsb.cz/~oti73/cdpast1/KAP11/KAP12.HTM>

Dvouvýběrový t-test s rovností rozptylů

	7. a 8. ročníky	9. ročníky
Stř. hodnota	2,56	2,727272727
Rozptyl	0,4025	0,818181818
Pozorování	25	11
Společný rozptyl	0,524759358	
Hyp. rozdíl stř. hodnot	0	
Rozdíl	34	
t Stat	-0,638204906	
P(T<=t) (1)	0,263807922	
t krit (1)	1,690924255	
P(T<=t) (2)	0,527615844	
t krit (2)	2,032244509	

Tabulka č. 7 – t-test H3

V tomto t-testu jsou opět důležité: **hodnota testového kritéria t Stat, dosažená hladina statistické významnosti P (1) pro jednostranný test (1) a kritická hodnota t krit pro jednostranný test.**⁵⁷

Pokud je hodnota t Stat větší než absolutní hodnota t krit (1), pak zamítáme nulovou hypotézu a tím prokážeme platnost alternativní hypotézy.⁵⁸ V tomto případě tomu tak není.

Závěr testování je takový, že nezamítáme nulovou hypotézu, a tak bylo Dvouvýběrovým t-testem prokázáno, že **studenti 7. a 8. ročníků nepovažují pro oblibu AJ za důležitější, aby učitel mírně známkoval, než studenti 9. ročníku.**

V závěru tedy shrnu, co je pro žáky důležité pro oblíbenost anglického jazyka. První t-test zamítnul nulovou hypotézu, a tak bylo dokázáno, že je pro oblibu angličtiny pro studenty 7. a 8. ročníků důležitější být pochválen, než pro studenty 9. ročníku. Zbylé dva t-testy nezamítly nulové hypotézy. Ačkoliv bylo u druhé hypotézy průměrem dokázáno, že potřeba jasně vysvětlené látky převyšuje, statisticky bylo dokázáno, že se výsledky nijak významně neliší, proto nebyla zamítnuta nulová hypotéza.

První hypotéza se potvrdila a zbylé dvě hypotézy nebyly potvrzeny.

⁵⁷ IV. Cvičení ze statistiky, str. 5, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z: <http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika4.pdf>

⁵⁸ 12. Testování statistických hypotéz, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z: <https://home1.vsb.cz/~oti73/cdpast1/KAP11/KAP12.HTM>

4 Diskuse

První otázka měla roztrždit žáky na ty, které angličtina baví/nebaví. První otázkou se mi žáky „nepodařilo“ roztrždit a všichni zodpověděli, že je angličtina baví. Nutno dodat, že jsem se nad výsledkem této otázky pozastavila, neboť jsem nečekala úspěšnost 100 %. Zde se nabízí prostor k zamyšlení a poukázání na to, zda žáci odpovídají podle pravdy a nebojí se vyjádřit svůj názor, ačkoliv jsou upozorněni, že se jedná o anonymní dotazník.

Další otázka měla rozlišit, zda vztah žák-předmět ovlivňuje učitel. Většina žáků se shodla a vidí ve vztahu k předmětu vliv učitele jako zásadní.

Ze statistického zpracování dat mi pro tuto práci vyšlo, že dobré známky a pochvala nejsou tak důležitými aspekty v hodinách anglického jazyka. Tyto dva údaje měly nejnižší průměrnou hodnotu. Přesto si bez hodnocení neumíme představit vyučování a jak Zdeněk Kolář a Renata Šikulová ve své knize *Hodnocení žáků* uvádějí: „bez hodnocení nemůže vyučování plnit svou funkci výchovně-vzdělávacího procesu. Tak jako jakákoliv lidská činnost, tak i vyučování se nemůže obejít bez hodnotících aktivit.“⁵⁹ Tématu hodnocení jsem se věnovala v první části závěrečné práce.

Nepřekvapilo mě, že studenti 7. a 8. ročníků považují pro oblibu předmětu za důležitější, aby je učitel pochválil, než studenti 9. ročníku. I když bychom neměli mít žádná očekávání, předpokládala jsem, že mladší ročníky potřebují více chválit, respektive jim více záleží na tom, zda je učitel pochválí, a tím se více namotivují a lépe v předmětu pracují.

Jak se v knize *Hodnocení žáků* dočteme:

„Školní hodnocení je významným předpokladem účinného vyučovacího procesu a M. Jurčo (1971, s. 202) zdůrazňuje, že hodnocení působí:

- *Motivačně na výkon žáka (činnosti, chování, vlastnosti),*
- *Regulačně na výkon žáka i učitele (zpětná vazba),*
- *Na průběh psychických procesů (na city, pocity, na aspirační úroveň),*
- *Vyvolává průvodní fyziologické změny,*
- *Působí na následující průběh učení a chování (na aspirační úroveň, na postoje),*
- *Ovlivňuje vlastnosti osobnosti (sebevědomí, vztah k lidem),*
- *Poskytuje údaje o žákovi při jeho začleňování,*
- *Poskytuje údaje o řízení učebního procesu ve skupině.“⁶⁰*

⁵⁹ KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků*, str. 9.

⁶⁰ Tamtéž, str. 45.

V poslední otázce měli žáci možnost mě zhodnotit. Dozvěděla jsem se, zda žáky motivují ke zlepšování jejich schopností, známkuji je mírně či přísně, povídám si s nimi i o tématech, která nesouvisí s vyučováním apod.

Teď už mimo hru! :-)

Vyber pouze tvrzení, se kterými souhlasíš:

Graf č. 4 – Hodnocení učitelky

Z grafu je zřejmé, že ze 44 žáků vybralo 36 žáků tvrzení „když řeknu něco správně, paní učitelka mě pochválí.“ Vyšší průměr „důležitosti“ obdržela i možnost, aby se učitel se žáky smál, a také aby připravoval zábavné hodiny. 43 respondentů ze 44 odpovědělo, že dělám hodiny zábavné a 41 žáků odpovědělo, že se s nimi často smějí.⁶¹

Vyber pouze tvrzení, se kterými souhlasíš:

Graf č. 5 – Hodnocení učitelky2

⁶¹ Ráda bych dodala, že se považuji za učitelku, která si zakládá na zábavných hodinách, směji se se žáky a snažím se vymyslet zábavnou formu, jak žákům předat neoblíbenou gramatiku. Výsledky této otázky mě tak velmi potěšily.

Domnívám se, že bych pro tento výzkum potřebovala větší počet respondentů, přesto jsem si cíleně vybrala takový počet, abych mohla spravedlivě oslovit všechny třídy různých zaměření, které učím. Přesto si myslím, že by se s větším počtem respondentů hypotézy jiným způsobem potvrdily nebo vyvrátily.

Co se týče vztahu učitel-žák-předmět, tak bylo potvrzeno, že pro mé žáky je vliv učitele velmi důležitý. Zaměřila jsem se na to, zda žáky v jejich vztahu k anglickému jazyku ovlivňuje učitel nebo zda mají anglický jazyk rádi nezávisle na učiteli. Možnost vlivu učitele zvolilo 36 žáků z 44 respondentů. Vráťím-li se k části 1.2.2 *Osobnost učitele*, zmiňovala jsem zde znaky spojené s postavou oblíbeného učitele; konkrétně např. trpělivost, spravedlivost či smysl pro humor. Velmi mě potěšilo, že většina mých žáků vnímá naše hodiny jako zábavné a vidí mě jako spravedlivého pedagoga.⁶²

V další části závěrečné práce představím výsledky z druhého dotazníku, který byl podrobněji věnován vztahu učitel-žák-předmět. Dotazník byl specifický v možnosti rozepsání se a vyjádření vlastního názoru.

⁶² Výsledky v závěrečné práci na str. 57.

5 Popis metodologie výzkumu – dotazník B

5.1. Stanovení cíle práce, vytyčení problémových okruhů

Pomocí druhého dotazníku vlastní konstrukce, s názvem *Motivace žáků ZŠ* ke studiu anglického jazyka,⁶³ jsem si stanovila za cíl zjistit, jak jsou žáci základní školy motivováni k učení se cizím jazykům. Vzhledem k tomu, že motivace je široký a složitý pojem ke zkoumání, zaměřím se konkrétněji na důvody motivace u mých žáků. První otázkou jsem zjišťovala, zda žáky hodiny anglického jazyka baví. Dále mě zajímalo, co nebo kdo žáky motivuje ke studiu.

Tato závěrečná práce není zaměřena jen na pojem motivace, ale obecně na vztah žáků k anglickému jazyku, z toho důvodu není druhý dotazník nikterak podrobný. Nabízí další možný pohled, jak zkoumat žákův vztah k anglickému jazyku. V tomto dotazníku jsem dala žákům možnost se rozepsat a vysvětlit mi detailněji, jakým způsobem chápou důležitost anglického jazyka. Ačkoliv si nekladu za cíl porovnat výsledky obou dotazníků, zmíním zajímavé body z obou dotazníků. Dotazníky беру jako dva rozdílné zdroje, které můj výzkum vzájemně doplňují.

Problematické by mohly být samotné odpovědi žáků; žáci nemuseli odpovídat pravdivě. Nicméně i tento dotazník byl anonymní, a tak musím doufat, že žáci odpověděli na vše podle pravdy. Zároveň žáci nemuseli rozumět všem otázkám, případně pozorně číst. U některých otázek mám podezření, že se poslední dva problémy staly realitou, ačkoliv jsem provedla předvýzkum, jako u prvního dotazníku.

5.2. Formulace hypotéz

Proč je znalost cizích jazyků nutná? Vidí žáci základní školy důležitost v učení se cizích jazyků pro jejich budoucí profesní uplatnění? Vidí žáci ve znalosti cizích jazyků, konkrétně angličtiny, možnost, která jim otevírá dveře pro poznání cizích kultur? Co vlastně žáky motivuje učit se anglický jazyk? Předpokládám, že:

- H1: Žáci se věnují angličtině i ve volném čase.
- H2: Studium AJ žáky motivuje kvůli cestování do zahraničí.

⁶³ Měla jsem problém sestavit jednoduchý a stručný formulář, který by obsáhl vše, na co jsem se chtěla zaměřit, a přitom jednoduchou formou. Děkuji za inspiraci Ivě Liškové. LIŠKOVÁ, Iva. *Motivace studentů středních škol ke studiu anglického jazyka*. Č. Budějovice, 2020. bakalářská práce (Bc.). JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Pedagogická fakulta <https://theses.cz/id/290r1c/> [cit. 2021-05-15].

- H3: Učitel hraje významnou roli pro studium anglického jazyka.

5.3. Popis výzkumného souboru a použité metody sběru dat

Tato část je stejná jako u prvního dotazníku. Dotazník jsem zaslala 51 žákům a obdržela jsem také 44 odpovědí, z toho důvodu předpokládám, že na oba dotazníky žáci odpověděli ve stejnou chvíli. Výsledky z dotazníku jsem zpracovala pomocí aplikace Forms, která nabízí zpracování výsledků do tabulek, a také grafická znázornění výsledků.

Dotazník obsahuje otevřené, polouzavřené a uzavřené otázky.

OTEVŘENÉ

1. Baví tě studium anglického jazyka? Proč ano/ne?
2. Je pro Tebe angličtina důležitá? Proč ano/ne?
3. Věnuješ se angličtině i ve volném čase?

UZAVŘENÉ

1. Věnuješ se angličtině i ve volném čase? Ano/Ne.

POLOUZAVŘENÉ

V případě, že žák odpověděl v předchozí uzavřené otázce ano, zpřístupnila se mu následující polouzavřená otázka. Žák navíc mohl přidat vlastní odpověď.

1. Zvolil/a jsi odpověď „ano“. Jak se angličtině věnuješ ve volném čase? Vyber všechny možnosti, které jsou pro Tebe pravdivé.
 - Internet (články, zprávy, videa na YouTube, ...)
 - Četba knih v angličtině
 - Kontakt s rodilým mluvčím
 - Písničky
 - Kurz v jazykové škole, doučování
 - Seriály, filmy
 - Hraní her
 - Jiná:

2. Další polouzavřená otázka se zabývá tím, co žáky motivuje ke studiu anglického jazyka. Žáci měli vybrat všechny možnosti, které jsou pro ně pravdivé, případně mohli přidat svou vlastní.

- Rodiče
- Znamky
- Učitelka
- Kamarádi, spolužáci
- Budoucí zaměstnání
- Význam angličtiny ve světě
- Angličtina je povinný předmět – musel/a jsem
- Angličtina – můj budoucí maturitní předmět
- Úspěch (úspěšný test, úkol z angličtiny)
- Cestování
- Můj vlastní zájem
- Jiná:

UZAVŘENÉ

Další uzavřená otázka je zaměřená na oblast motivace:

1. Vybral/a jsi možnost učitelka? Ano/ne.

Pokud žáci zvolili možnost „ano“, byli následně otázaní na otázku:

OTEVŘENÉ

1. Jakým způsobem Tě vyučující motivuje ke studiu anglického jazyka?

V poslední části dostali žáci prostor pro jakýkoliv komentář k tomuto formuláři, angličtině, motivaci ad.

6 Výsledky výzkumu

6.1. Prezentace a interpretace dat

Vzhledem k tomu, že v tomto dotazníku měli žáci možnost se rozepsat, uvedu odpovědi, ve kterých žáci tuto možnost využili a svými odpověďmi ozvláštnili závěrečnou práci.

Otázka: Baví tě studium anglického jazyka? Proč ano/ne?

Ze 44 odpovědí odpovědělo 39 žáků, že je angličtina baví a zbylé odpovědi jsou nejasné. V porovnání s prvním dotazníkem, kde byla uzavřená otázka, zde žáci dostali možnost se rozepsat a rázem se počet žáků, které angličtina baví, snížil. Zde je vidět výzkumný problém, který jsem výše zmínila. Ačkoliv byli žáci upozorněni na anonymitu dotazníku, našli se možná taci, kteří se báli vyjádřit svůj upřímný názor nebo neměli tušení, jak ho vyjádřit. Z toho důvodu jim otevřenost druhého dotazníku pomohla snadněji vyjádřit vlastní myšlenky. Někteří žáci nepřidali žádné důvody a napsali jen slovo „ano“; již jsem se nedozvěděla důvody, proč mají k anglickému jazyku kladný vztah.

Z pěti odpovědí, které výslovně nezmínily, že je angličtina baví, se některé týkají např. nedostatečné slovní zásoby a z toho důvodu žáci většinou slov nerozumí, což je ale ve výsledku mrzí. Další odpověď se týkala toho, že existují části hodin anglického jazyka, které žáky baví a části, které je nebaví. Konkrétněji už jsem se nedozvěděla, o které části se jedná. Zaujala mě odpověď, že žák anglický jazyk baví, ale je spíše samoukem, tudíž ho učení jako takové nebaví, ale angličtina se „dá zvládnout.“

Nyní zmíním odpovědi, ve kterých se žáci rozepsali. Děkuji svým žákům za odpovědi, které se konkrétně týkaly mé osoby. Těchto odpovědí bylo nejvíce, společně s odpověďmi týkajícími se důležitosti anglického jazyka pro budoucí život.⁶⁴ Pořadí studentů a písmena jsou náhodná.

Student A: Ano, v jeho jednoduchosti, i když je taky složitá, ale ne tolik jako čj.

Student B: Ano, protože hrajeme hry, které mě baví.

Student C: Ano, baví, máme dobrou učitelku a je to pěkný jazyk.

Student D: Ano, protože na to máme dobrou učitelku.

Student E: Ano, není to nějak náročné a použiji to do života.

Student F: Ano, jazyk je lehčí než čeština.

⁶⁴ Z důvodu lepší čitelnosti jsem se snažila poupravit případné chyby, chybějící diakritická znaménka apod.

Student G: Ano, v angličtině se mi lépe vyjadřuje a v životě chci cestovat, proto jsem se rozhodla pokračovat ve studiu angličtiny i na střední škole.

Student H: Jo, baví, je to fajn předmět a asi důležitější než nějaké jiné předměty.

Student CH: Yes, of course.

Student I: Ano baví. Paní učitelka vyučuje zábavnou a hrací formou, která se mi osobně velmi moc líbí a baví.

Student J: Jo, protože ji hodně v budoucnu využiji a je všude – ve hrách, na soc. sítích,...

Student K: Ano. Protože je to užitečný jazyk.

Student L: Ano, protože se mi ten jazyk líbí a je velmi důležitý ve světě.

Student M: Ano, bude mi to k něčemu a mám i pár kamarádů, kteří neumí česky a domluví se s nimi jen anglicky.

Student N: Ano, na rozdíl od českého jazyka, angličtina má jiná možnosti na vyjádření pocitů, emocí a slovní hříčky znějí lépe v angličtině.

Student O: Ano, protože se chci zlepšovat.

Student P: Ano, bude se nám to do života hodit.

Student Q: Angličtina mě baví hodně kvůli tomu, že se můžu koukat na nějaké seriály, které jsou v angličtině nebo nemají české titulky.

Student R: Ano, myslím si, že anglický jazyk je budoucností nejen v Evropě.

ano, protože ty hodiny jsou velice funny a nice

Moc ne. Nemám moc bohatou slovní zásobu a tak většinu slov nerozumím, což mě mrzí

Ano baví, zkratka mě baví ty věci co se učíme, takže si myslím že na tom má velkou zásluhu paní učitelka

Ano baví. Baví mě celkově ten jazyk a navíc máme nejlepší učitelku.

Ano baví, protože ho využiji v domluvě po celém světě

Ano, protože učitelka nás učí, jak angličtinu využít v praxi a dělá to zábavnou formou

Ano baví mě moc, rada se učím nové jazyky a angličtina je ta která mě baví nejvíce.

Ano, máme na to skvělou paní učitelku a líbí se mi i ten jazyk.

Tabulka č. 8 – Rozbor odpovědí

Nyní shrnu důvody kladného vztahu k anglickému jazyku:

- Kompetence učitelky
- Srovnání s českým jazykem (jednoduchost, zábavnější a zajímavější jazyk)
- Zábavná náplň hodin
- Anglický jazyk se žákům líbí
- Důležitost anglického jazyka (pro budoucnost, dorozumívání se, cestování, sledování filmů, hraní her, sociální sítě apod.)
- Zájem o jazyky

Na počátku kapitoly jsem stanovila třetí hypotézu, že **učitel hraje významnou roli pro studium anglického jazyka**, která se mi hned první otázkou začíná potvrzovat. Odpověď, ohledně kompetencí učitelky, se objevila 13x. Motivační roli učitele se budu zabývat v dalších částech druhého dotazníku.

Otázka: Je podle Tebe angličtina důležitá? Proč ano/ne?

Tato otázka se může zdát na první pohled podobná otázce první, ale nutí žáky zamyslet se nad konkrétnější odpovědí. Žáky angličtina ve škole bavit nemusí, ale mohou si uvědomovat důležitost tohoto jazyka. 42 žáků je stoprocentně přesvědčeno, že je angličtina důležitá. Dva žáci napsali, že nevědí, ale přesto dodali důvod, kterým ukázali na to, že chápou postavení angličtiny ve světě.

Konkrétně se jedná o:

Odpověď 1: To úplně nevím, ale do zahraničí se hodí na domluvu.

Odpověď 2: Asi ano, jelikož dneska už skoro všichni mluví anglicky.

Někteří žáci nepřidali žádné důvody a napsali jen: Ano.

V níže uvedených odpovědích se žáci opět rozepsali.

Student A: Angličtina je za mě nejdůležitější jazyk, kromě vašeho rodného, v skoro každém státě se angličtinou nějak domluvíte. Pokud jedete cestovat, tak už se počítá s tím, že máte nějaké základy té angličtiny.

Student B: Ano je, domluvim se s ní skoro všude, používá se ve většině PC her.

Student C: Ano na internetu jsou věci hlavně v anglickém jazyce a umí ji velká část populace, takže je dobrá na dorozumívání.

Student D: Ano, patří mezi nejrozšířenější jazyky světa a domluvíte se s ní téměř všude. Navíc Vás každý cizí jazyk něčím obohacuje.

Student E: Rozhodně ano, bez malých základů v podstatě nedokážete dnes nic.

Student F: Ano, kvůli škole.

Student G: Ano, protože se v ní mluví v hodně zemích, takže když se budu chtít přestěhovat, dorozumím se všude.

Student H: Ano, bez angličtiny se nemůžu domluvit např. v online hře, na internetu nebo na dovolené.

Student CH: Ano, dle mě angličtina velmi důležitá. Jak pak později v zaměstnání, tak i při studiu nebo při cestování do zahraničí. Je to velmi rozšířený jazyk ve světě a určitě se s ním dříve či později setkám.

protože se s ní dorozumíme ve světě a může nám zlepšit život s dobrou prací
myslím, že je angličtina důležitá, protože můžeme cestovat a rozumět lidem
it's really important for your future - especially job
no je dulezitejsi nez jine predmety ve skole a hlavne ji pak jednou budeme urcite potrebovat

Tabulka č. 9 – Rozbor odpovědí²

Shrnutí uvedených důvodů důležitosti angličtiny:

- Angličtina jako světový jazyk (dorozumívání, cestování, práce)
- Angličtina je hlavní součástí dalšího vzdělávání (SŠ)
- Angličtina se používá ve většině počítačových her
- Angličtina se používá na internetu
- Cizí jazyky obohacují život (zábava, poznání kultur, zlepšení života/lepší práce)
- Srovnání s jinými předměty (angličtina je důležitá pro život).

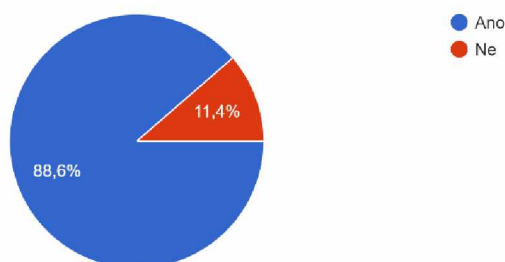
Na počátku kapitoly jsem stanovila druhou hypotézu, že **studium anglického jazyka žáky motivuje kvůli cestování do zahraničí**. Poznámka ohledně zahraničí, respektive angličtině jako

světovém jazyku, se objevila téměř v každé odpovědi. Tuto hypotézu se budu snažit potvrdit i v dalších částech druhého dotazníku.

Otázka: Věnuješ se angličtině i ve volném čase?

Jedná se o uzavřenou otázku, na kterou odpovědělo pozitivně 39 žáků a negativně 5 žáků.

Věnuješ se angličtině i ve volném čase?
44 odpovědí

Graf č. 6 – Rozbor odpovědí

Položila jsem tuto otázku znovu, jako otevřenou otázku s možností se rozepsat. Už předem jsem počítala s tím, že někteří žáci si nebudou jistí svou odpovědí a nebudou možná považovat své mimoškolní aktivity za dostatečné věnování se angličtině. Žákům často připomínám, že i hraní her či poslech hudby a sledování „youtuberů“ znamená věnování se angličtině. Někteří žáci si možná neuvědomují, že se angličtinu nemusí učit jen ve škole, ale učení si mohou zpříjemnit i oblíbenými mimoškolními aktivitami. Díky některým odpovědím jsem si vědoma, že musím tuto myšlenku žákům připomínat častěji. Vzhledem k tomu, že jsem s takovými odpověďmi počítala, vytvořila jsem třetí, polouzavřenou, otázku, kde měli žáci na výběr z možností, případně mohli dopsat svou vlastní.

V otevřené otázce někteří žáci možnost rozepsání se opět nevyužili a odpověděli pouze slovem „ano.“ Někteří žáci napsali jen tečku, jeden žák odpověděl slovem ne.

Někteří žáci byli ve svém rozhodnutí nejasní, viz odpovědi, zda se věnují angličtině ve volném čase:

Odpověď 1: Spíš asi jo

Odpověď 2: Nevím, jestli se počítají anglická videa a seriály, kdyby jo tak se věnuju aj

Odpověď 3: Někdy / trochu

Odpověď 4: Více méně moc ne, ale jak kdy (počítá se poslouchání hudby a sledování yt v aj?)

Odpověď 5: Více méně

Odpověď 6: Moc ne

Odpověď 7: Trochu jo

Odpověď 8: Někdy ale ne moc často

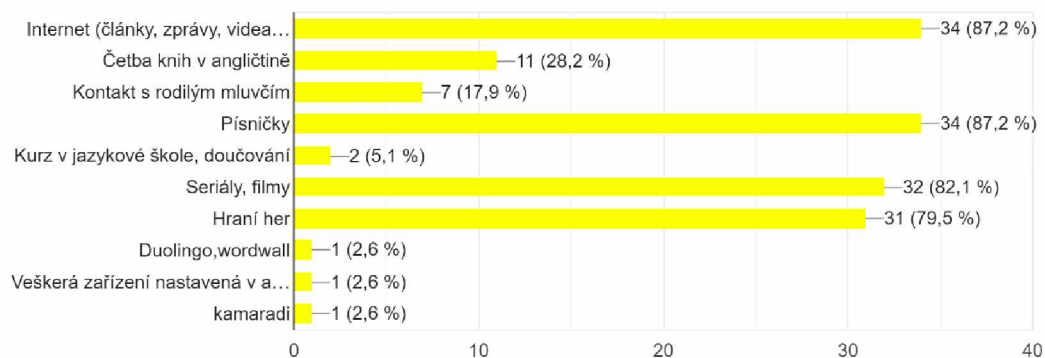
Odpověď 9: Moc ne ale někdy ano

Odpověď 10: Moc ne, snažím se trochu

Třetí, polouzavřená otázka a její výsledky:

Zvolil/a jsi odpověď "ano". Jak se angličtině věnuješ ve volném čase? Vyber všechny možnosti, které jsou pro Tebe pravdivé.

39 odpovědí

Graf č. 7 – Rozbor odpovědí2

V pořadí žáci nejčastěji vybrali možnosti:

- Internet (články, zprávy, videa na YouTube, ...) a Písničky
- Seriály, filmy
- Hraní her
- Četba knih v angličtině
- Kontakt s rodilým mluvčím
- Kurz v jazykové škole, doučování

Níže uvedené odpovědi jsou dopsané vlastní možnosti:

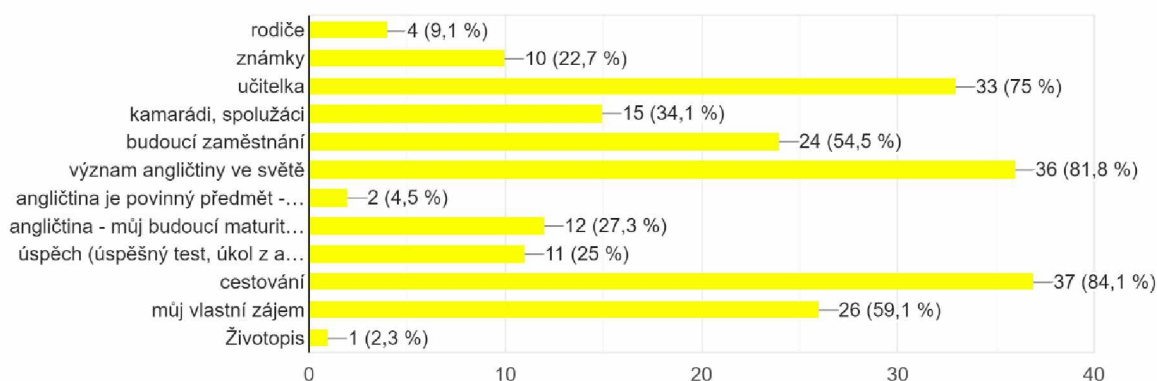
- Duolingo, wordwall + komentář: Na Duolingu se také můžeme naučit anglicky, jsou tam slovíčka, zvířata, popisování atd. i na wordwall.
- Veškerá zařízení nastavená v anglickém jazyce
- Kamarádi + komentář: Mam kamarády, kteří mluví jen anglicky

Na počátku kapitoly jsem stanovila první hypotézu, že se žáci věnují angličtině i ve volném čase. Ze třech typů otázek, věnovaných se tomuto tématu, jasně vyplývá, že se žáci věnují angličtině i ve volném čase.

Otázka: Co tě motivuje ke studiu anglického jazyka: Vyber všechny možnosti, které jsou pro Tebe pravdivé.

Žáci mohli přidat i vlastní odpověď.

Co tě motivuje ke studiu anglického jazyka? Vyber všechny možnosti, které jsou pro Tebe pravdivé.
44 odpovědí

Graf č. 8 – Rozbor odpovědí3

V pořadí žáci nejčastěji vybrali možnosti:

- Cestování
- Význam angličtiny ve světě
- Učitelka
- Můj vlastní zájem
- Budoucí zaměstnání
- Kamarádi, spolužáci
- Angličtina – můj budoucí maturitní předmět
- Úspěch (úspěšný test, úkol z angličtiny)
- Znamky
- Rodiče
- Angličtina je povinný předmět – musel/a jsem

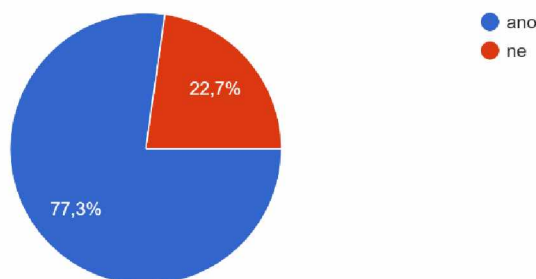
Níže uvedené odpovědi jsou dopsané možnosti:

- životopis + komentář: Možnost dát si v životopise angličtinu jako výbornou zní dobře.

Na počátku kapitoly jsem stanovila druhou a třetí hypotézu, že **studium anglického jazyka žáky motivuje kvůli cestování do zahraničí**, a také, že **učitel hraje významnou roli pro studium anglického jazyka**. Z výsledků je zřejmé, že došlo k potvrzení obou hypotéz. K úplnému potvrzení třetí hypotézy jsem využila poslední otázku v dotazníku:

Otázka: Vybral/a jsi možnost učitelka?

Vybral/a jsi možnost učitelka?
44 odpovědí

Graf č. 9 – Rozbor odpovědí4

Ze 44 odpovědí vybralo odpověď ano 34 žáků. Porovnáme-li odpověď „učitelka“ v předchozí otázce, vybralo ji 33 žáků. Opět se objevil problém s vyplňováním dotazníků.

Dále jsem se tedy těch, co zvolili možnost ano zeptala, **jakým způsobem je vyučující motivuje ke studiu anglického jazyka?**

I nyní se objevily komplikace s vyplňováním dotazníků, neboť mi někteří žáci odpověděli „nijak,“ což v kontextu položené otázky nedává smysl. Dále mi odpověděli: Nevím, co napsat. Také mi dva lidé odpověděli tečku. Někteří žáci mi odpověděli: To nevím, ale vím, že je to dobrá učitelka na aj. Někdo mi také napsal: nerozumím této otázce.

Jakým způsobem Tě vyučující motivuje ke studiu anglického jazyka?

34 odpovědí

no prostě je to s ní zábava

pani učitelka mi ukázala, že angličtina není jen o správnosti slovíček, ale že je to krásný jazyk, že se nemusím bát mluvit před ostatními a že i když si to nemyslím, tak se dokážu domluvit i v cizině

snažila se s námi i mluvit a dělat angličtinu jinou než ostatní

upřímně ani nevím, ona je hodná a zároveň přísná, ví kdy s námi má dělat něco těžšího a zase, kdy nemáme úplně naladu a svůj den, tak děláme něco jiného a chápe to

nijak

prostě nikdy jsme na ni neměli tak bezva učitelku s kterou by nás to bavilo tak jsem ráda, že aspoň máme Helcu <3

paní učitelka je skvělá, snaží se aby jsme se neucili blbosti a učili se opravdu věci, které nám k něčemu budou, například abychom se dorozuměli a tak dále

Tabulka č. 10 – Rozbor odpovědí³

Student A: Není jako ostatní, že nám zadá papíry a udělejte to ale povídá si s námi tak jak by si s námi jiný učitel nepovídali a je prostě víc přátelská.

Student B: Bereme to prakticky hrou a neučíme se furt jenom gramatiku v lavicích

Student C: Tím faktem, že bez angličtiny se ve světě neobejdeme

Student D: Motivuje mě to, že chci být tak dobrá jako náš vyučující a sama hrozně oceňuji, když někdo má dobrou výslovnost a nemá přehnaný přízvuk, jakože horký brambor to je za mě největší blbost.

Student E: Hrajeme různé anglické hry a celkově je to zábava, není to taková ta nudná hodina.

Student F: Mám nejlepší učitelku angličtiny, co znám, je s ní zábava a hodina s ní mě motivuje

Student G: Jsme si v mnoha věcech podobné, je to jedna z mých oblíbených vyučujících a přála by si, abych ve studiu pokračovala.

Student H: Mluví na nás anglicky hrajeme zábavné hry k angličtině a dost to pomáhá.

Student CH: Její přístup k mé třídě, myslím si, že opravdu dokáže žákům porozumět a věnovat se jak individuálně tak úžasně jako k celku.

Student I: Učitelka mě jakýmsi způsobem inspiruje?? fascinuje mě její slovní zásoba a osobnost jako taková.

Student J: Paní učitelka je hodně zábavná a je jiná než ostatní učitelé, proto mě se sní učit angličtinu, i když v ní nejsem tak dobrá.

Student K: Zábavné hry, aktivita v skupinách.

Student L: Hodně se nám to bude hodit a mluví s námi anglicky hodně často.

Student M: Tím že nám dává málo času na testy, a to mě motivuje jakoby abych se víc snažil a víc zapojil mozek

Student N: Je hodná a učíme se hravou formou.

Student O: Že nám s tím pomáhá abychom jsme se měli do budoucna dobře .

Student P: Tak paní učitelka to umí vysvětlit a dává mi tu motivaci tu Aj nějakým způsobem studovat.

Student Q: Je mega moc hodna, umí ji učit a je to s ní zábava.

Student R: Připomíná nám, že angličtina je mezinárodním jazykem a otevírá mnoho příležitostí v oblasti práce, cestování a kultury. Dává nám pozitivní zpětnou vazbu za naši práci a podporuje nás v překonávání překážek, které se mohou objevit při učení nového jazyka. Snaží se nás také motivovat tím, že vám ukazuje zajímavé a zábavné způsoby, jak se učit anglicky, například prostřednictvím hry, hudby nebo filmů.

Student S: Vysvětluje nám, jak je angličtina důležitá ve světě.

Student T: She's trying to prepare us for life, for our future.⁶⁵

Student U: Je fajn ze nás chválí, když se nám něco podaří.

Shrnutí uvedených způsobů motivace:

- Přátelský přístup a porozumění (individuální přístup, přístup k celku)
- Zábavné hodiny
- Připomínání důležitosti angličtiny ve světě
- Kompetence učitele (výslovnost, slovní zásoba, vedení hodin v angličtině, schopnost látku vysvětlit)
- Osobnost (podobné povahy, smysl pro humor)
- Podpora v budoucnosti (angličtina pro další roky vzdělávání)
- Podpora samostatného myšlení
- Pozitivní zpětná vazba
- Podpora překonávání překážek

Na počátku kapitoly jsem stanovila třetí hypotézu, že **učitel hraje významnou roli pro studium anglického jazyka**. Z výsledků je zřejmé, že došlo k potvrzení této hypotézy.

⁶⁵ Překlad: Snaží se nás připravit do života (budoucnost).

Na závěr jsem přidala dobrovolnou otázku. Byla jsem zvědavá, kolik žáků tuto možnost využije.

Prostor pro jakýkoliv komentář k tomuto formuláři, angličtině, motivaci, ... :)

Prostor pro jakýkoliv komentář k tomuto formuláři, angličtině, motivaci, ... :)

44 odpovědí

me same

ajinu mam od 7tridy radsí, protože do te doby to bylo zlo, ale teď je to oredmet který me moc bavi!!

Chci abyste věděla ze jste nejlepší Ucitelka na škole a moc vám děkuji za to ze nás takto. Dobře Aj učíte

sem vděčná za to jakou mám paní učitelku na aj

you're the best! <3

Asi jinak nic krom toho že každé léto jezdíme do zahraničí kde máme kamarádku cca 10 let a domlouváme se s ní anglicky

ajina je fajn

nevím co bych sem měl napsat.

Moc pěkný dotazník, ať se vám povede čeho jste chtěla dosáhnout ❤

Hezké otázky:)

Angličtina je dobře využitelná a svět kolem mě je jí plný proto se jí učím a nevádí mi to

Angličtina-jazyk budoucnosti

this was kinda fun, made me realize what exactly is pushing me forward in studying english :)

Asi nic nemám vše jsem zmínila

angličtina je ta nejlepší věc které jsem se začala věnovat

Naše paní učitelka na angličtinu je nejlepší

Vsichni byjste meli mit helhonki

Tabulka č. 6 – Rozbor odpovědí4

Student A: I dont speak germany

Student B: Jsem ráda, že se učím angličtinu s paní učitelkou Honkiszovou a také si myslím, že kdyby jsme ji neměli za vyučujícího tak mě angličtina nebaví.

Student C: Učitelka angličtiny je velmi skvělá a milá učitelka. Mám ji rada.

Student D: Angličtina baví mě, paní učitelka to dělá více zábavné

Student E: Bylo to dobré

Student F: Bylo mi ctí vyplnit tento formulář

Student G: Best teacher jste 😎

Student H: Rada vyplňuju dotazníky

Student Ch: Angličtina mě moc baví

Student I: Love you

Student J: Neznám lepší učitelku angličtiny (^ ▽ ^)

Student K: I just love English

6 Diskuse

Spousta žáků v poslední otázce možnost rozepsat se využila a přidala milé osobní vzkazy.⁶⁶ Pročítání odpovědí mi pomohlo si uvědomit, kolika žákům naše společná výuka změnila život a jak moc je anglický jazyk ovlivňuje. Především zmíním odpověď v anglickém jazyce: „*this was kinda fun, made me realize what exactly is pushing me forward in studying english :)*“. Díky této odpovědi jsem se dozvěděla, že i pro některé žáky byl dotazník přínosem a pomohlo jim si uvědomit, co je „nutí“ věnovat se anglickému jazyku.

Tak jako v prvním dotazníku, i ve druhém vyplynulo, že žáci vidí ve vztahu k předmětu vliv učitele jako zásadní. Z výsledků je patrné, že si žáci uvědomují důležitost cizího jazyka a z toho důvodu se snaží anglickému jazyku věnovat nejenom ve škole, ale i ve svém volném čase. Považují anglický jazyk za důležitý pro budoucí uplatnění a uvědomují si veškeré možnosti, které jim znalost anglického jazyka poskytuje, ať už se jedná o cestování, hraní her či porozumění seriálům a článkům na internetu.

⁶⁶ Me same = gramaticky nesprávná forma souhlasu užívaná s jednou z mých tříd
Helhonki = mé uživatelské jméno

I don't speak german = nesprávná forma jakéhosi vtipného protestu proti německému jazyku, jenž je jedním z povinně volitelných cizích jazyků; užívaná s jednou z mých tříd

Závěr

Jak jsem v úvodu práce uvedla, k výběru tématu mě přivedl především zájem o vlastní sebereflexi, a také zájem o hlubší poznání žáků, které učím. Mým cílem bylo prozkoumat, zda učitel nějakým způsobem ovlivňuje vztah k předmětu. Zabývala jsem se tím, s čím souvisí oblíbenost předmětu anglický jazyk.

Pro práci jsem zvolila dva dotazníky; v prvním dotazníku žáci vybírali z předem stanovených odpovědí a ve druhém dotazníku dostali možnost se rozepsat. Výsledky práce slouží nejen k mé sebereflexi, respektive k hledání zpětné vazby, ale také mohou sloužit všem, kteří by rádi věděli, jak získat zpětnou vazbu a jak zaujmout své žáky a prohloubit vzájemný vztah a vztah žáků k předmětu.

Hypotézy jsem zaměřila na oblast oblíbenosti a důležitosti osobnosti učitele, známkování a schopnosti učitele přednášenou látku jasně vysvětlit. Další zaměření bylo na uvědomění si důležitosti jazyka ve světě a téma motivace. Někteří lidé by předpokládali, že žáci si v tomto věku ještě neuvědomují, co je pro ně do budoucna důležité; výsledky však ukázaly pravý opak. Praktická část si kladla mimo jiné za cíl zjistit, jaký je stav motivace žáků vybrané ZŠ k učení se cizím jazykům. Motivace je však široký pojem; slovo motivace v sobě nese mnoho, a tak nelze jednoduše zkoumat a následně říci, zda žáci jsou či nejsou motivováni k učení se cizím jazykům, nicméně z výsledků je patrné, že si žáci uvědomují důležitost cizího jazyka a z toho důvodu se snaží anglickému jazyku věnovat nejenom ve škole, ale i ve svém volném čase.

Domnívám se, že jsem cíl práce splnila, neboť jsem prozkoumala, co ovlivňuje vztah žáků k předmětu. Z výsledků dotazníků je jasné, že podle většiny žáků učitel vztah k předmětu ovlivňuje. Bylo zjištěno, že většina žáků má k cizímu jazyku kladný vztah. Důležitá je osobnost učitele a to, zda se žákům věnuje a upřímně se o ně zajímá. Žáci často zmiňovali zábavnost hodin. Těší mě, že si žáci uvědomují náročnost příprav hodin a ocení, pokud jsou hodiny připraveny zábavnou formou. Je příjemné se dozvědět, že moji žáci považují předmět, který učím, za důležitý pro budoucí uplatnění a uvědomují si veškeré možnosti, které jim znalost anglického jazyka poskytuje, ať už se jedná o cestování, hraní her či porozumění seriálům a článkům na internetu.

Seznam použitých zdrojů

- ČÁP, Jan. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-534-3
- KOLÁŘ, Zdeněk a Renata ŠIKULOVÁ. *Hodnocení žáků*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2009. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2834-6.
- LOKŠOVÁ, Irena a Jozef LOKŠA. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Praha: Portál, 1999. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-205-x.
- SIEGLOVÁ, Dagmar. *Konec školní nudy: didaktické metody pro 21. století*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2255-7.
- ŠNÝDROVÁ, Ivana, 2019. *Psychologie*. Vysoká škola ekonomie a managementu: Odborné nakladatelství vysoké školy ekonomie a managementu. ISBN 978-80-88330-34-9.
- THOMPSON, Julia G. *The First-Year Teacher's Checklist: A Quick Reference for Classroom Success*, 2009 Jossey-Bass, San Francisco. ISBN: 978-0-470-39004-7.
- GARDNER R.C. *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Edward Arnold, 1985. Citováno dle: https://www.researchgate.net/publication/34260353_Attitudes_and_Motivation_in_Second-Language_Learning; Kiziltepe, Zeynep. (1972). Attitudes and Motivation in Second-Language Learning. Thesis (Ph. D.); University of Exeter, 1997
- LIŠKOVÁ, Iva. *Motivace studentů středních škol ke studiu anglického jazyka*. Č. Budějovice, 2020. bakalářská práce (Bc.). JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Pedagogická fakulta <https://theses.cz/id/290r1c/> [cit. 2021-05- 15].
- Analýza dat [online]. Ostravská univerzita, 2019, str. 7, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z: web.osu.cz/~Bujok/files/andata.pdf

IV. Cvičení ze statistiky, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z:
<http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika4.pdf>

12. Testování statistických hypotéz, [cit. 2021-04- 28]. Dostupné z:
<https://homel.vsb.cz/~oti73/cdpast1/KAP11/KAP12.HTM>

<https://citaty.net/citaty-o-ucitelich/>

Seznam grafů a příloh

Graf 1 – Z jakých ročníků žáci odpovídali	24
Graf 2 – Hodiny angličtiny	24
Graf 3 – Vztah k AJ	24
Tabulka č. 1 – Co žáci potřebují od učitele	25
Tabulka č. 2 – F-test H1	26
Tabulka č. 3 – t-test H1	27
Tabulka č. 4 – F-test H2	28
Tabulka č. 5 – t-test H2	28
Tabulka č. 6 – F-test H3	29
Tabulka č. 7 – t-test H3	30
Graf č. 4 – Hodnocení učitelky	32
Graf č. 5 – Hodnocení učitelky2	32
Tabulka č. 8 – Rozbor odpovědí	38
Tabulka č. 9 – Rozbor odpovědí2	40
Graf 6 – Rozbor odpovědí	41
Graf 7 – Rozbor odpovědí2	42
Graf 8 – Rozbor odpovědí3	43
Graf 9 – Rozbor odpovědí4	44
Tabulka č. 10 – Rozbor odpovědí3	45
Tabulka č. 11 – Rozbor odpovědí4	47
Příloha 1 – Dotazník	54
Příloha 2 – Dotazník2	58

Příloha 1 – Dotazník

Žáci 2. stupně ZŠ a jejich vztah k anglickému jazyku

- Jsi
 - a) Kluk
 - b) Holka

- V jakém ročníku jsi?
 - a) 7. ročník
 - b) 8. ročník
 - c) 9. ročník

- Hodiny angličtiny tě:
 - a) Baví
 - b) Nebaví

- Hodiny angličtiny tě baví. Co to ovlivňuje:
 - a) Můj vztah k angličtině nijak moc neovlivňuje to, kdo mě učí. K tomu předmětu budu mít vždy stejný vztah. Hlavní vliv tedy nemá učitel, mám pro vztah k angličtině jiné důvody.
 - b) Záleží na tom, kdo mě jazyk učí, protože tím se můj vztah k angličtině mění (ať už k lepšímu, nebo k horšímu).⁶⁷

Pokud žáci vybrali možnost a), s jejich odpověďmi jsem dále nepracovala, neboť mě v práci zajímal počet žáků, jejichž vztah k předmětu, podle nich, učitel ovlivňuje.

Pokud žáci vybrali možnost b), pokračovali dál:

- Aby mě hodiny angličtiny bavily, potřebuji od učitele:

Zaškrtn/a jsi, že tě angličtina baví a že Tvůj vztah k angličtině ovlivňuje hlavně učitel. U každého řádku vyber jednu odpověď.

⁶⁷ V dotazníku jsem měla také otázku: Hodiny angličtiny tě nebaví. Co to ovlivňuje. Tato otázka obsahovala stejné možnosti. Všichni žáci však odpověděli, že je hodiny baví, tudíž jsem tuto otázku nezpracovávala. Nezpracovávala jsem ani další „negativní“ otázky, které navazovaly na tuto otázku.

Příklad: Aby mě hodiny angličtiny bavily, tak potřebuji od učitele:

...aby nosil na hodiny angličtiny žluté tričko = to je pro mě úplně nedůležité. U žlutého trička tedy zaškrtnu možnost 1.

...aby nosil zelené boty = to je pro mě velmi důležité, aby mě angličtina bavila. U zelených bot tedy zaškrtnu možnost 4.

1 – úplně nedůležité k tomu, aby mě AJ bavila 2 – celkem nedůležité, 3 – celkem důležité, 4 – velmi důležité k tomu, aby mě AJ bavila

- Aby mi dával dobré známky
- Aby mě pochválil, když řeknu správnou odpověď
- Aby tvořil zábavné hodiny, vymýšlel různé aktivity
- Aby se s námi často smál
- Aby si s námi povídal jak k tématu, tak i o tématech, která se netýkají jen vyučování - projevil zájem o žáky.
- Aby věřil ve zlepšování žáků - věřil našim schopnostem a dovednostem
- Aby látku jasně vysvětlil a byla pochopitelná
- Aby byl spravedlivý ke mně, ke všem.

- Teď už mimo hru!⁶⁸

Někdo zaškrtnul, že ho angličtina baví, někdo, že nebaví - tak to prostě je. :)

Tuto poslední otázku zatím nepoužiju do své univerzitní práce - vkládám ji sem jen proto, že jsem zvědavá. :)

Tato otázka už je jen pro mě a chtěla bych zjistit, jak si s Vámi letošní rok vedu:

Vyber pouze tvrzení, se kterými souhlasíš:

- Paní učitelka známkuje mírně
- Když řeknu něco správně, paní učitelka mě pochválí
- Paní učitelka dělá hodiny zábavné
- Paní učitelka se s námi často směje.

⁶⁸ V poslední části dotazníku, kterou jsem nazvala „mimo hru“, jsem se zaměřila na to, jak žáci konkrétně hodnotí mě a náš vzájemný vztah. Pro předmět Metodologie jsem se rozhodla poslední část dotazníku nevyužívat a zaměřit se spíše na obecné skutečnosti, které mohou ovlivnit žákův vztah k předmětu, ačkoliv lze předpokládat, že si žáci při odpovědích vybavili mě, jako jejich učitelku anglického jazyka. Doufala jsem, že zmíněnou poslední část využiju pro závěrečnou práci DPS. Minimálně mi však tato část sloužila k již zmíněné sebereflexi.

- Paní učitelka si s námi povídá - často k tématu ale i o tématech, která se netýkají jen vyučování.
- Paní učitelka věří ve zlepšování žáků - věří našim schopnostem a dovednostem
- Paní učitelka látku jasně vysvětluje.
- Paní učitelka je spravedlivá ke mně, k ostatním.
- Myslím, že mám s paní učitelkou dobrý vztah.
- Myslím, že mám s paní učitelkou špatný vztah.
- Nerozumím tomu, jak paní učitelka látku vysvětluje.
- Paní učitelka nevěří ve zlepšování žáků. Často žáky podceňuje.
- Paní učitelka si s námi moc nepovídá. Nezajímá ji, kdo jsme. Bavíme se jen o angličtině.
- Paní učitelka se s námi moc nesměje.
- Paní učitelka nedělá hodiny zábavné.
- Když řeknu něco správně, paní učitelka mě nepochválí.
- Když se spletu, tak mě paní učitelka pokárá.
- Paní učitelka není spravedlivá.
- Paní učitelka neznámkuje mírně.

Nyní se podíváme na výsledky poslední otázky v prvním dotazníku, která se zaměřovala na náš vzájemný vztah se žáky. Tato poslední část sloužila také k mé vlastní sebereflexi.

Paní učitelka známkuje mírně: 15

Když řeknu něco správně, paní učitelka mě pochválí: 36

Paní učitelka dělá hodiny zábavné: 43

Paní učitelka se s námi často směje: 41

Paní učitelka si s námi povídá - často k tématu ale i o tématech, která se netýkají jen vyučování: 40

Paní učitelka věří ve zlepšování žáků - věří našim schopnostem a dovednostem: 38

Paní učitelka látku jasně vysvětluje: 42

Paní učitelka je spravedlivá ke mně, k ostatním: 40

Myslím, že mám s paní učitelkou dobrý vztah: 36

Myslím, že mám s paní učitelkou špatný vztah: 2

Nerozumím tomu, jak paní učitelka látku vysvětluje: 1

Paní učitelka nevěří ve zlepšování žáků. Často žáky podceňuje: 1

Paní učitelka si s námi moc nepovídá. Nezájímá ji, kdo jsme. Bavíme se jen o angličtině: 0

Paní učitelka se s námi moc nesměje: 0

Paní učitelka nedělá hodiny zábavné: 0

Když řeknu něco správně, paní učitelka mě nepochválí: 2

Když se spletu, tak mě paní učitelka pokárá: 2

Paní učitelka není spravedlivá: 0

Paní učitelka neznámkuje mírně: 11

Příloha 2 – Dotazník2

Motivace žáků ZŠ ke studiu anglického jazyka

1. Baví tě studium anglického jazyka? Proč ano/ne?
2. Je podle Tebe angličtina důležitá? Proč ano/ne?
3. Věnuješ se angličtině i ve volném čase? (Vlastní odpověď)
4. Věnuješ se angličtině i ve volném čase? (Výběr ano/ne).

Volný čas

5. Zvolil/a jsi odpověď "ano". Jak se angličtině věnuješ ve volném čase? Vyber všechny možnosti, které jsou pro Tebe pravdivé.

- Zaškrtněte všechny platné možnosti.
- Internet (články, zprávy, videa na YouTube, ...)
- Četba knih v angličtině
- Kontakt s rodilým mluvčím
- Písničky
- Kurz v jazykové škole, doučování
- Seriály, filmy
- Hraní her
- Jiné

6. Pokud jsi zvolil/a možnost "jiná", prosím vysvětli:

Motivace

7. Co tě motivuje ke studiu anglického jazyka? Vyber všechny možnosti, které jsou pro Tebe pravdivé.

- Zaškrtněte všechny platné možnosti.
- rodiče
- známky
- učitelka

- kamarádi, spolužáci
- budoucí zaměstnání
- význam angličtiny ve světě
- angličtina je povinný předmět - musel/a jsem
- angličtina - můj budoucí maturitní předmět
- úspěch (úspěšný test, úkol z angličtiny)
- cestování
- můj vlastní zájem
- Jiné

8. Pokud jsi zvolil/a možnost "jiná", prosím vysvětli:

9. Vybral/a jsi možnost učitelka? (ano – 10. otázka; ne – 11. otázka)

10. Jakým způsobem Tě vyučující motivuje ke studiu anglického jazyka?

Závěr

11. Prostor pro jakýkoliv komentář k tomuto formuláři, angličtině, motivaci, ... :)